

**ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE ADANMIŞLIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Elif YAZICI

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2021

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE ADANMIŞLIK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

(Examining Teachers' Levels of Professional Commitment)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif YAZICI

Danışman: Doç. Dr. Ceyhun OZAN

Erzurum

Temmuz, 2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Elif YAZICI tarafından hazırlanan “**Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin İncelenmesi**” başlıklı çalışması 14 / 07 / 2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Doç. Dr. Bayram ÖZER <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Danışman:	Doç. Dr. Ceyhun OZAN <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Adnan TAŞGIN <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans Tezi olarak sunduğum “**Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin İncelenmesi**” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

14 / 07 / 2021

Aslı Islak İmzalıdır

Elif YAZICI

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Araştırma ve çalışmalarım süresince önerilerini ve desteğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Doç. Dr. Ceyhun OZAN'a, tezin veri toplama sürecinde yardımcı olan sevgili öğretmen arkadaşım Büşra ELTAS'a ve tezin düzenlenmesi aşamasında katkıları olan değerli hocalarım Doç. Dr. Bayram ÖZER'e ve Doç. Dr. Adnan TAŞGIN'a çok teşekkür ederim. Ayrıca yaşantımın her aşamasında yanımda olup bana büyük destek veren değerli anneme, babama, kardeşlerime ve eşime teşekkürü bir borç bilir ve sonsuz şükranlarımı sunarım.

Elif YAZICI

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE ADANMIŞLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Elif YAZICI

Temmuz 2021, 75 Sayfa

Amaç: Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, vb.) göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir.

Yöntem: Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Erzurum ili Yakutiye, Palandöken ve Aziziye ilçelerinde MEB’e bağlı ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki okullarda görevli 608 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; ‘Kişisel Bilgi Formu’ ve ‘Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği’ kullanılmıştır. Verilerin analizinde, betimsel analizler, Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin yaş, medeni durum, mesleki kıdem ve mezun olunan fakülte değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği fakat cinsiyet, okul kademesi ve branş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Sonuçlar: Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çok yüksek olduğu elde edilmiştir. Kadın öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlkokul öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeylerinin lise öğretmenlerinkinden daha yüksek olduğu elde edilmiştir. Branş değişkeni bakımından ise güzel sanatlar, din kültürü, temel eğitim ve bilişim teknolojileri branşındaki öğretmenlerin PDR branşındaki öğretmenlere göre; güzel sanatlar branşındaki öğretmenlerin, fen ve matematik bilimleri branşındaki öğretmenlere göre mesleğe adanmışlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: öğretmenlik, adanmışlık, öğretmenlik mesleğine adanmışlık.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINATION OF TEACHERS' LEVELS OF PROFESSIONAL COMMITMENT

Elif YAZICI

July 2021, 75 Pages

Purpose: It is to examine whether the teachers' level of dedication to the profession differs according to various variables (gender, age, etc.).

Method: Survey method, one of the quantitative research methods, was used in the study. The sample of the research consists of 608 teachers working in primary, secondary and high school schools affiliated to the Ministry of National Education in Yakutiye, Palandöken and Aziziye districts of Erzurum province. As a data collection tool in the research; The 'Personal Information Form' and the 'Teaching Profession Dedication Scale' were used. In the analysis of the data, descriptive analyzes, Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis H test were used.

Findings: It was seen that the teachers' level of dedication to the profession did not show a significant difference according to the variables of age, marital status, professional seniority and graduated faculty, but showed a significant difference according to the variables of gender, school level and branch.

Conclusions: It has been determined that the teachers' level of dedication to the profession is very high. It has been determined that female teachers have higher levels of dedication to the profession. It has been found that primary school teachers' level of dedication to the profession is higher than that of high school teachers. According to the teachers in the branches of fine arts, religious culture, basic education and information technologies; Teachers in the fine arts branch have higher levels of dedication to the profession than those in the science and mathematics branches.

Keywords: teaching, commitment, dedication to the teaching profession.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
Araştırmanın Sınırları.....	3
Terim ve Tanımlar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	5
Adanmışlık Kavramı	5
Mesleki Adanmışlık	5
Öğretmenlik Mesleği.....	6
Öğretmenlik Mesleğinin Genel Özellikleri	8
Öğretmenlik Mesleğinin Rollerı	9
Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	11
Öğretmenlikte Mesleki Gelişim	14
Öğretmenlikte Mesleki Adanmışlık	16
İlgili Araştırmalar.....	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	22
Yöntem	22
Araştırma Yöntemi.....	22
Evren ve Örneklem	22
Veri Toplama Araçları	25
Kişisel Bilgi Formu	25
Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği.....	25

Veri Toplama Süreci	27
Veri Analizi	28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	30
Bulgular	30
BEŞİNCİ BÖLÜM	39
Tartışma ve Sonuç	39
Öneriler	45
KAYNAKÇA	46
EKLER	52
EK-1. Dağılımın Merkezi Eğilim Ölçüleri ve Çarpıklık-Basıklık Katsayıları	52
EK-2. Kişisel Bilgi Formu	55
EK-3. Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği	56
EK-4. Anket Uygulama İzin Belgesi	57
EK-5. Valilik Onay Yazısı	58
EK-6. Etik Kurulu Kararı	60
ÖZ GEÇMİŞ	63

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Araştırma Örneklemine İlişkin Demografik Bilgiler</i>	23
Tablo 2. <i>Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları</i>	26
Tablo 3. <i>Ölçeğin Uyum İyiliği İndekslerine İlişkin Değerler</i>	26
Tablo 4. <i>Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerine İlişkin Ortanca ve Çeyrek Sapma Değerleri</i>	30
Tablo 5. <i>Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	30
Tablo 6. <i>Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	31
Tablo 7. <i>Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	32
Tablo 8. <i>Öğretim Kademesi Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	33
Tablo 9. <i>Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	34
Tablo 10. <i>Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	35
Tablo 11. <i>Branş Değişkenine İlişkin Bulgular</i>	35

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. <i>Path Diyagramı</i>	27
--------------------------------------	----

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
BÖTE	: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
DİKAB	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
İHL	: İmam Hatip Lisesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
PDR	: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Tüm dünyada nitelikli insan gücünü elde edebilmek için en etkili yol olarak eğitim kabul edilmektedir. Eğitiminde geleceğe yön verecek olan bireylerin doğru yönlendirilebilmesi ve nitelikli bir biçimde yetiştirilebilmesi için verilen eğitimin niteliği büyük önem taşımaktadır. Yani eğitim bireyin ve içinde yaşadığı toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmeli ve toplumsal gelişmeyi, kalkınmayı ve refahı sağlayabilmelidir. Böylece hem sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinin önündeki engeller ortadan kalkmış olacak hem de eğitimin hedeflerine emin ve doğru adımlarla ulaşılabacaktır.

Eğitim bireylerin çağımızda ve toplumumuzda ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişim ve gelişmelere ayak uydurabilecek bilgi ve becerilere sahip olarak yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Eğitimin bu amacının gerçekleşebilmesinde öğretmenler anahtar roldedir (Dilaver, 1996). Öğretmenler eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Eğitimde hedeflenen davranışlar çok iyi bir şekilde belirlense de müfredat düzenli ve işlevsel bir şekilde ayarlansa da bu hedef davranışları ve kavrayışları yapabilecek vasıflarla donatılmış öğretmenlerin elinde eğitim tasarlanmadıkça eğitimin amacına ulaşması imkânsızdır (Sünbül, 2001). Benzer şekilde Pascal'a (1993) göre de eğitimin nitelikli olabilmesi öğretmenlerle ilişkilidir. Tüm imkânlar en doğru şekilde değerlendirilse bile öğretmenler istenilen niteliklere sahip değilse, eğitimden beklenen sonuçların alınması mümkün değildir. Yani kaliteli eğitim, kaliteli öğretmen sayesinde meydana gelmektedir.

Etkili okullar hakkında yapılan araştırmalarda, okul içinde ve okul dışında ulaşılan okul ve öğrenci başarısının öğretmenin profesyonelliği ile bağlantılı olduğu görülmektedir (OECD, 1994; Akt., Kuru, 2000). Thompson'ın (1993) yaptığı araştırmanın sonucuna göre öğrenciler, öğretmenlerin kişisel yönelimi doğrultusunda hareket etmektedir. Öğretmenlerin mesleğiyle, işiyle bütünleşmesinin, dersiyle bağlılığının öğrenciler tarafından örnek alınması sonucunda öğrenci davranışlarında olumlu yönde bir değişim ve gelişim meydana gelmektedir. Hatta öğretmenlerin öğrencilerden yüksek beklentiler içinde olması da öğrenci davranışlarını etkilemektedir. Özet olarak, öğretmenlerin sahip olduğu nitelikler eğitimin amacına ulaşmasında çok önemli bir etkidir (Akt., Başar, 2001).

Etkili öğretmenler kendilerini mesleğe, öğrencilerine ve onların öğrenmelerine adanmışlardır. Bu adanmışlığın etkisiyle etkili öğretmenler, her konuda öğrencilerine yardımcı olmakta ve onların gelişimi için maksimum çaba harcamaktadırlar. Öğrencilerin dünyayı anlamalarını, okuma ve yazmayı öğrenmelerini, temel matematik prensiplerini kavrayıp gerçek hayata uyarlamalarını, zekâlarını ve hayallerini geliştirip kullanmalarını ve arkadaşlarıyla uyum içinde yaşamalarını ve çalışmalarını sağlamaktadırlar (Dunne & Wragg, 1994).

Tutku, “sevdiği ve önemli bulduğu, zaman ve enerji bakımından yatırım yaptığı bir faaliyete yönelik olarak duyulan güçlü bir eğilim ya da arzu” anlamına gelmektedir. Öğretme tutkusunun gelişiminde en önemli faktörlerden biri, öğretmenlerin öğrencilere ve öğrenmeye devam eden bağlılıklarıdır. Tutkulu öğretmenler şiddetle işlerine adanmıştır ve öğrencilerine büyük ölçüde ilham vermektedir (Mart, 2013). Bu bakımdan mesleğine tutkuyla adanmış öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin gereği olan teorik uygulama çalışmalarını başarılı bir biçimde gerçekleştirme inancına sahiptirler (Ada & Baysal, 2013).

Öğretmenlerin sahip olması gereken en önemli bir vasıf, mesleki adanmışlıktır. Hatta öğretmenlerin sahip olması gereken vasıfların en başında yer almaktadır (Bozdaş, 2013). Mesleki adanmışlık, öğretmenlerin performanslarına olumlu yönde etkilemektedir. Bu etkide direkt öğrenci öğrenmelerine ve başarılarına yansımaktadır. Yani mesleğine adanmışlığın ve bağlılığın etkisiyle, bir öğretmen ne kadar çok istekli bir şekilde öğretme işlemini gerçekleştirirse o kadar çok öğrenci öğrenme ve başarılarında ilerleme gözlenmektedir (Sutton & Wheatley, 2003). Ayrıca mesleki adanmışlık, öğretmenlerin mesleki değerleri doğrultusunda sınıf ortamında mesleki rollerini icra etmesini, öğrencileriyle olan iletişimini kurabilmesini ve öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliklerinin meydana gelmesini daha etkili bir biçimde sağlamaktadır (Celep, 2000, s. 140). Bütün bu nedenleri sayınca görülüyor ki eğitim sisteminde öğretmenler önemli bir yere sahiptir ve eğitim sisteminin temel yapı taşlarından biridir. Etkili bir eğitim ve öğretim için mesleğe adanmış öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Hoy & Miskel, 2010; Akt., Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemektir.

Araştırmanın Problemi

Öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeyleri nasıldır?

Alt Problemler

1. Öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeyleri;
 - a. yaş,
 - b. cinsiyet,
 - c. branş,
 - d. medeni durum,
 - e. mesleki kıdem,
 - f. mezun olunan fakülte ve
 - g. öğretim kademesi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Öğretmenlerin mesleki adanmışlıkları eğitim sisteminin başarıya ulaşmasında oldukça önemli bir etkidir (Beare, 2001). Mesleki adanmışlık, öğretmenler için ne bir lüks ne de birçok öğretmenin sahip olması gereken bir nitelik değildir. Aksine nitelikli ve kaliteli bir öğretimin temelidir. Yani mesleki adanmışlık öğretmenlik mesleğinin temelini oluşturur (Day, 2000). Bundan dolayı, eğitimin öncüsü olarak kabul edilen öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık konusunun ele alması önem arz etmektedir (Engin, 2020).

Alanyazın taraması sonucunda; ülkemizde yapılan çalışmalarda daha çok öğretmenlerin adanmışlık sorunları, mesleki adanmışlıklarına etki eden faktörler ve mesleğe adanmışlığın; değerler eğitimi uygulama düzeyi, motivasyon düzeyi, güven düzeyi, duygusal zekâları, iş doyumu, vs. ile ilişkisi gibi konular üzerinde durulmuştur. Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin yaş, branş, öğretim kademesi, vs. gibi çeşitli değişkenlere göre ele alınıp incelendiği araştırmalara rastlanmamıştır. Bu yönüyle araştırmanın öncelikle ilgili alanyazına önemli bir katkı getireceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmadan elde edilecek sonuçlar ile eğitimin geleceğine yön veren öğretmenlerimizin mesleki adanmışlık düzeylerinin belirlenmesi, artırılması ve mesleki adanmışlık sorunlarının azaltılması ile öğretmenliğin mesleki gelişimine ve öğretmenlerin Türk Millî Eğitimi'nin hedeflerini gerçekleştirmelerine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırları

Bu araştırma 2020-2021 öğretim yılında MEB'e bağlı Erzurum ilinin Yakutiye, Palandöken ve Aziziye merkez ilçelerinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin kişisel bilgi formuna ve Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği'ne verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Terim ve Tanımlar

Adanmışlık: Toplum duygusunun bulunduğu her yerde var olan bir insana, bir topluluğa veya bir varlığa bağlanma ve bu bağlanma sonucunda yerine getirilen bir yükümlülüktür (Ergun, 1975).

Mesleki Adanmışlık: Bireyin mesleğini sevmesi, önemsemesi, mesleği için zaman ve enerji harcamaktan hoşnut olması, mesleğinin amaç ve gereklerini yerine getirmeye yoğun ilgi ve istek duyması anlamına gelmektedir (Vallerand, 2008; Akt., Bozdaş, 2013).

Örgütsel Adanmışlık: Bireyin, örgütün amaç ve değerlerini kendine ilke edinmesi, bunlara inanması ve örgüte bağlılığını sürdürmek için güçlü bir çaba göstermesi anlamına gelmektedir (Karagöz, 2008).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Adanmışlık Kavramı

Adanmışlık veya bağlılık olarak Türkçemize çevrilen “commitment” kavramı, ilk kez 1990 yılında Kahn tarafından işlerinde performanslarına en iyi bir şekilde konsantre olmuş çalışanları ifade etmek için kullanılmıştır (Arrowsmith & Parker, 2013, s. 2695). Adanmışlık kavramı, Türk Dil Kurumunda kutsal kabul edilen bir şeyle derinden ilgilenmek ve kendisini o şey için feda etmek şeklinde tanımlanmaktadır. Ergun (1975) adanmışlığı, toplum duygusunun bulunduğu her yerde var olan bir insana, bir topluluğa veya bir varlığa bağlanma ve bu bağlanma sonucunda yerine getirilen bir yükümlülük şeklinde ifade etmiştir. Vallerand’e (2008) göre adanmışlık, bir bireyin sevdiği, önemseddiği, zamanını ve enerjisini harcadığı eyleme yönelik güçlü eğilimi veya yoğun ilgisidir (Akt., Bozdaş, 2013, s. 52).

Kendisiyle işi arasında etkili bir bağ kuran ve işiyle ilgili karşılaştığı sorunlarla memnuniyetle baş edebilen kişilerde adanmış bireylerdir (Mostert & Rathbone, 2007). Adanmış bireylerde adandığı işin amaç ve değerlerine inanmayı, işinin istek ve beklentilerine uymayı ve işi ile birlikteliğini sürdürmeyi hedeflemektedirler (Celep, 2000).

Mesleki Adanmışlık

Mesleki adanmışlık, herhangi bir meslek grubundaki kişilerin mesleklerine karşı bağlılık duyma durumudur (Shukla, 2014). Bu bakımdan mesleki adanmışlık, bireyin mesleğini sevmesi, önemsemesi, mesleği için zaman ve enerji harcamaktan hoşnut olması, mesleğinin amaç ve gereklerini yerine getirmeye yoğun ilgi ve istek duyması olarak tanımlanabilir (Vallerand, 2008; Akt., Bozdaş, 2013). Aynı zamanda mesleki adanmışlık; gayret, özveri ve kendini verme kavramlarıyla ilgili bir kavram olup, işe ilişkin güdülenmenin göstergesidir. Gayret, çalışırken kendiliğinden isteyerek çokça enerji sarf etmek ve karşılaştığı zorluklar karşısında da güçlü bir biçimde direnmektir. Özveri, işle ilgili olarak fedakâr ve sadık olma durumudur. Kendini verme ise, kişinin yaptığı işe tamamen yoğunlaşması ve işine odaklanmasıdır. Ayrıca mesleki adanmışlık, tükenmişliğin karşıtı olarak da nitelendirilebilir (Schaufeli vd., 2006).

Karagöz’e (2008, ss. 7-9) göre mesleki adanmışlık, bireyin alanında beceri ve uzmanlık kazanmak için yaptığı çalışmalar sonucunda mesleğinin hayatında ne kadar değerli olduğunun farkına varmasıdır. Eroğlu (2007, s. 34) ise mesleki adanmışlığı, bireyin mesleğinin amaç ve

değerleri doğrultusunda hareket etmesi ve mesleki anlamda üzerine düşen rolleri aktif bir biçimde yapması olarak tanımlamaktadır. Ayrıca mesleki adanmışlık, kişinin kendisini çalışmaya adanması ve mesleğiyle etkin bir şekilde özdeşleşmesi anlamına da gelmektedir. Kişinin hayatında mesleği daha değerli bir hâl almaya başlayınca, kişi mesleğini benimsemeye başlamakta ve mesleğini daha ileriye taşımak için güdülenmektedir. Bu açıdan bakıldığında mesleki adanmışlıkta üç alt düzeyde incelenebilir (Morrow, 1983; Akt., Balay, 2000):

1) İşe dönük genel tutum: İşe yönelik yargıları kapsamaktadır. İşinden memnun olmayan bireyin yaşamından da memnun olmaması örnek verilebilir.

2) Mesleki planlama düşüncesi: Bu düzey, bireyin mesleği ile ilgili ileriye dönük planlar yapmasını içermektedir.

3) İşin göreceli önemi: İş ve iş dışındaki diğer faaliyetler arasındaki seçimler incelenmektedir. Bireyin işi dışındaki diğer unsurların tutumunu dikkate almadan kendi seçtiği işte çalışmasını sürdürmesi örnek verilebilir.

Bir de mesleki adanmışlığı etkileyen kişisel ve örgütsel olmak üzere iki önemli faktör bulunmaktadır: Yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, kıdem, bireyin karakteri, başarı güdüsü, içsel motivasyonu mesleki adanmışlığı etkileyen kişisel faktörlerdendir. Örgütsel adalet, güven, iş tatmini, yapılan işin önemi, alınan destek, karar alma sürecine katılım, işin içinde yer alma, iş güvenliği, iş saatleri, ödüller, terfi olanakları, ücret, çalışma arkadaşları, liderlik davranışları, dışarıdaki iş olanakları ve iş görenlere gösterilen ilgi ise mesleki adanmışlığı etkileyen örgütsel faktörlerdendir (Karahana, 2008, ss. 236-237).

Öğretmenlik Mesleği

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenlik mesleği; “Devletin eğitim, öğretim ve bunlarla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği (MEB, 1990)” şeklinde ifade edilmektedir. Çağımızda öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutları içeren, alanında özel uzmanlık bilgi ve becerisi gerektiren profesyonel bir meslektir (Hacıoğlu & Alkan, 1997; Akt., Çelikten vd., 2005, s. 209).

Öğretmenlik mesleğinin tarihsel geçmişine bakıldığında zaman, öğretmenlik çok uzun yıllar boyunca filozofların, din adamlarının, eğitim görmüş kölelerin kendi çalışma alanlarının yanında icra ettikleri ikinci bir çalışma alanı olmuştur. Bugünün çağdaş toplumlarında ise öğretmenlik genç kuşağın eğitim ve öğretiminde son derece önemli bir hâle gelmiştir. Hatta bu mesleğin belirli bir hazırlığa ve donanıma sahip öğretmenlerce yapılması ve öğretmenlerinde, öğretmenlik mesleğine hazırlayan özel kurumlarda yetişmesi de giderek yaygınlaşmıştır

(Oktay, 1991). Ayrıca öğretmenlik mesleği, günümüzde özel uzmanlık bilgi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak görölmektedir. Direkt insanla ilişkili bir meslek olmasından dolayı kutsal bir meslek olarak kabul edilmektedir. Türk eğitim tarihine bakıldığında zaman yüzyıllar boyunca öğretmenlerin örnek insan olarak nitelendirildiği ve toplumda hep saygın bir mevkide olduğu görölmektedir. Hatta öğretmenler hakkında söylenen özdeyiş ve atasözlerine bakılınca öğretmenlere verilen değerin paha biçilemez olduğu aşıkârdır. Özetle öğretmenler insanı insan yapan, insanın kişiliğini oluşturan zanaatkârlardır (Şişman, 2011).

Öğretmenlerin eğitimi ve yetiştirilmesi konusunda, hizmet öncesi eğitim programları ile hizmet/meslek içi eğitim etkinlikleri önemli rol oynamaktadır. Bu bakımdan öğretmenlerin eğitimi, sadece hizmet öncesinde alınan eğitimle yeterli olmamakta, mesleğın icrası döneminde de öğretmenlerin görev yaptığı eğitim kurumlarında düzenlenen eğitim etkinlikleriyle kendi kendini geliştirmesi ve yetiştirmesi gerekmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin eğitimsel anlamda gelişimi ve yetişmesi hayat boyunca devam etmektedir (Şişman & Acat, 2003). Dillon ve Maguire (1998) ise öğretmenlerin eğitiminde dört temel niteliği merkeze almaktadırlar:

1. Sınıf düzeni: Öğretmenler çeşitli özelliklerdeki öğrencilerin olduğu sınıflarda etkili bir öğretim yapabilmek için öncelikle alan bilgisine sahip olmalı ve uygulayabilmelidir. Ayrıca öğrenci kişisel dosyalarını tutarak doğru bir şekilde ölçme-değerlendirme yapabilecek beceriye sahip olmalıdır.

2. Öğretmenin gittikçe artan rolü (merkezde olması): Öğretmenin eğitimdeki rolü öğretimin amaç ve ilkelerine uygun olarak biçimlenmelidir.

3. Mesleki yeterlikleri: Profesyonel bir öğretmen kendi eğitim programlarını hazırlayabilmeli ve kendine özgü yöntem ve teknikler geliştirebilmelidir.

4. Kişisel yeterlikleri: Öğretmenler mesleki niteliklerini oluştururken mesleki yaşamlarının sürekli büyüyüp geliştiğini göz ardı etmemelidirler (Akt., Tutkun & Aksoyalp, 2010, s. 367).

Sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik alanlarda meydana gelen değişim ve gelişmeler öğretmen eğitiminin önemini eskiye oranla daha da artırmakta ve yeniden gözden geçirilmesine zorlamaktadır. Yapılan bu yenilikler sonucunda da geleneksel öğretmen eğitiminin sınırları büyümektedir. Öğretmen eğitimi öğrencilerin ilgilerine, beklentilerine ve toplumun sosyal, kültürel, ekonomik özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir. Ayrıca öğretmen eğitiminin merkezinde yer alan öğretme olgusunun yerini öğrenme olgusu almaktadır (Ural, 2011).

Öğretmenlik Mesleğinin Genel Özellikleri

Öğretmenler ülkelerin kaderlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Öyle ki ülkelerin geleceğine öğretmenler yön vermektedir. Çünkü bir ülkenin yöneticisini, polisini, askerini, avukatını, savcısını, doktorunu, öğretmenini, vb. insan gücünü öğretmenler yetiştirmektedir. Bu bakımdan yeni nesiller nitelik bakımından onları yetiştiren öğretmenlerle özdeşleşmektedirler (Küçükahmet, 1999).

Öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler hakkında yapılan çalışmalarda “etkili öğretmenin nitelikleri” konusunda odaklanıldığı ve etkili öğretmenin temel özelliklerinin de coşku, içtenlik, güvenilirlik, yüksek başarı beklentisi içinde olma, iş birliği, destekleme, esneklik ve bilgilik olduğu görülmektedir (Demirel, 2007). Bunlara ilaveten öğretmenlik mesleğinin kendisine has özellikleri mevcuttur. Bu özellikler kısaca şöyle sıralanabilir (Gürkan, 2005):

1. Öğretmenlik tüm ülkelerde en yaygın görülen mesleklerden biridir. Öğretmenler sayı bakımından kamu görevlilerinin arasında en büyük paya sahip olan meslek gruplarındandır (Oktay, 1991). Genç nüfusu olan, okullaşma oranı ve nüfus artış hızı çok olan ülkelerde öğretmenlik mesleğinin yaygınlaşması kaçınılmazdır.
2. Öğretmenlerin büyük bir bölümü devlet memurudur. Ülkelerin geleceğini belirlemesi bakımından çok önemli bir unsur olan eğitim tüm ülkelerde devlet kontrolü altındadır. Genellikle özel okulların sayısı da devlet okullarına oranla azdır. Bu bakımdan öğretmenlerin çoğunluğu devlet memuru kapsamındadır.
3. Öğretmenlik mesleğini daha çok toplumun alt sınıfından gelen bireyler seçmektedir. Ülkemizde okulöncesi ve ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin çoğunluğu bu grubu oluşturmaktadır. 1973 yılında her kademedeki öğretmenin yükseköğretimle yetiştirilme zorunluluğunun getirilmesi, bu durumun seyrinin değişmesine sebep olmuştur. Artık öğretmenlik mesleğini orta gelir düzeyine sahip bireylerin çocukları da seçmeye başlamıştır.
4. Öğretmenlik mesleğinin geliri azdır. Genellikle öğretmenlik mesleğinin tüm ülkelerde aldığı eğitim düzeyine göre geliri düşüktür (Erden, 1998, s. 32). Bunun en önemli nedeni meslekte çalışan öğretmen sayısının fazla olması ve devlet memuru olarak çalışmasıdır.
5. Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü çok yüksek değildir. Öğretmenlik mesleğinin saygın bir meslek olarak kabul edilmesine rağmen gelir düzeyinin düşük olması, eğitim verilen grubun yaşının ve bilgi düzeyinin az olması bu mesleğin statüsünün düşmesine neden olmaktadır.
6. Mesleği değiştiren ve terk edenlerin oranı yüksektir. Öğretmenlik mesleğinin gelirinin düşük sebebiyle öğretmenler maddi yönden ihtiyaçlarını karşılamakta

zorlanmaktadırlar. Bu yüzden öğretmenlerin mesleğe güdülenmeleri, meslekten haz duymaları, meslekte yükselme çabaları ikinci plânda kalmaktadır. Mesleki anlamda doyum sağlayamayan öğretmenlerde bu mesleği değiştirmekte ya da ikinci bir işe yönelmektedirler.

7. Öğretmenlik mesleğini genellikle kadınlar seçmektedir. Toplumsal kabuller, öğretmenlik mesleğini kadınlar için uygun bulmakta ve kadınları öğretmenlik mesleğini seçmesi için destekleyip özendirilmektedir. Böylece kadın öğretmenlerin sayısı her geçen yıl hızla artmaktadır (Polat, 2010). Özellikle okulöncesi ve ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin çoğunu kadınlar oluşturmaktadır.
8. Öğretmenlik, zevkli bir meslektir. Çocuklarla ve gençlerle birlikte olup onların gelişimlerini izlemek, onları çeşitli bilgi ve becerilerle yetiştirmek, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gelişmeleri için uygun ortam ve imkânlar oluşturmak öğretmenler için çok zevkli bir iştir.
9. Öğretmenlik, özveri gerektiren bir meslektir. Ülkelerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için nitelikli insan gücünün elde edilmesi gerekmektedir. Bu sorumluluğu üstlenen meslek grubu da öğretmenlerdir. Öğretmenlerde görevlerini büyük bir sabır ve özveriyle yerine getirmektedirler. Bu zorlu süreçte özellikle okulöncesi ve ilköğretim kademesindeki öğretmenler daha fazla özverili olmaktadırlar.

Yukarıda sayılan öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu özelliklere Tezcan (1982) da “Öğretmenlikte; mesleki hareketlilik çok yüksektir, özerlik ve uzmanlık düzeyi düşüktür, bilginin üreticisi olmaktan çok tüketicisi konumundadır ve tek başına icra edilen bir meslektir.” özelliklerini ilave etmektedir.

Öğretmenlik mesleği, her insanın yapabileceği bir meslek değildir. Belirli yeterlikleri kendisinde barındıran, pedagojik bir alt yapısı olan, belli bir yükseköğretim aşamasından geçerek diploma sahibi olan uzman öğretmenlerin yapabileceği bir meslektir. Bu meslekte diğer meslekler gibi yasal hak ve sorumluluklara sahiptir. Kendine özgü mesleki etik değerleri vardır (Erden, 2005). Kısaca öğretmenlik mesleği, devlet tarafından kontrol altına alınan, belli bir öğretim süreci olan, toplumun şekillenmesine, gelişmesine yön veren, kendine has özellikleri, değerleri ve nitelikleri olan önemli bir meslektir.

Öğretmenlik Mesleğinin Roller

Rol, toplumda belirli bir statüde ve konumda bulunan bir bireyden göstermesi beklenen formel ve informal davranışlardır (Şişman, 2011). Öğretmenin rolü, öğrencilerin zihinsel gelişimlerinin sağlanabilmesi için rehberlik yapmak ve öğrencilerde algılama, anlama yetilerinin gelişebilmesi için uygun zengin uyarıcıların yer aldığı öğrenme etkinlikleri

düzenlemektir (Asan & Güneş, 2000). Bursalıoğlu'na (1994) göre öğretmenin rolü onun eğitim ve deneyim sonucu elde ettiği öğretmenlik anlayışına dayanmaktadır. Bu anlayışta öğretmenin mesleğine karşı duyduğu tutumunu etkilemektedir. Okul içi ve dışındaki öğelerle ilişki kurarken öğretmen davranışlarını yönlendirmektedir. Öğretmen yöneticiler, öğrenciler, veliler, çevre ve devletten beklentileri sonucunda mesleki rollerini oluşturmaktadır. Kısaca öğretmen rolleri çeşitli alt rollerin birleşimi sonucunda meydana gelmektedir.

Birey, ailesi ve çevresinden edindiği informal eğitimin ardından formel eğitime başlayacağı okul öncesi dönemde öğretici ve eğitimci rolündeki öğretmenle karşılaşmaktadır. Öğretmen bu dönemde onun için en önemli rol model hâline gelmektedir. Öğrenci pek çok davranışı, ifadeyi, beceriyi en büyük bilirkşi pozisyonundaki öğretmenleri taklit ederek öğrenmektedir. Zihin yapısına öğretmen davranışlarını kaydetmektedir. Bu nedenle öğretmen rollerinin çok iyi bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir (Süral, 2016).

Bir öğretmenin okulda yapması gereken çeşitli roller bulunmaktadır. Bu roller aşağıdaki gibi özetlenebilir (Gündüz, 2007):

1. Liderlik: Bir öğretmen hem meslektaşları arasında hem öğrencilerinin içinde liderlik rolünü yerine getirmesidir.
2. Koçluk: Bir öğretmenin öğrencilerin performansları, yetenekleri, güçlü ve zayıf yanları hakkında öğrencilere bilgi vermesidir.
3. Mentorluk: Öğretmenin zamanını, bilgisini ve çabasını öğrencilerin başarısını artırmak için harcamasıdır.
4. Rehberlik/Sırdaşlık: Öğretmenin öğrencilerin sorunlarının çözümünde öğrencilere yardımcı olmasıdır.
5. Eğiticilik/disiplincilik: Öğretmen eğitimin amaçları doğrultusunda kazandırılması öngörülen bilgi, beceri ve tutumları öğrencilere kazandırmakla yükümlüdür.
6. Yargıçlık: Öğretmen gereken durumlarda iyiyle kötüyü, doğruyla yanlış, suçluyla suçsuzu ayırt edebilme yetkisine sahip olmasıdır.
7. Bilgi yayıcılık: Öğretmenin uzman olduğu alanda öğrenme sürecini yönlendirerek bilgilerin yayılmasına rehberlik etmesidir.
8. Danışmanlık/Nasihaticilik: Öğretmenin öğrencilere iyi bir rol model olarak iyi insanların yetişmesini sağlamasıdır.
9. Uzlaştırıcılık: Okul ve sınıf ortamında meydana gelen çatışmaların çözümünde öğretmen hakemlik rolü üstlenmesidir.

Öğretmenin okuldaki rollerinin yanında bir de çevresel rolleri bulunmaktadır. Bu roller de aşağıdaki gibi özetlenebilir (Gündüz, 2007):

1. Toplumsal yabancılık: Öğretmenin bir toplumda meydana gelen olayların kökenine karışmayarak taraf tutmamasıdır. Eğer öğretmen bu davranışı göstermezse çevresiyle istenmeyen bir samimiyetin oluşacağı ve etkisini kaybedeceğinin düşünülmesidir.
2. Çevre kalkınmasına katılma: Bireylerin yaşam kalitesinin geliştirilmesi konusunda öğretmenin yaşantısı ve alışkanlıklarıyla rol model olmasıdır. Öğretmenin hem okulda öğretim esnasında hem de okul dışında bilgi yayıcılığı ile toplumsal hayatta reform rolünü temsil etmesidir.
3. Çevre lideri: Öğretmenin yoksullukla mücadele, yurttaşlık haklarının geliştirilmesi, sağlık ve trafik sorunları gibi ulusal ve uluslararası sorunların çözümünde rol almasıdır.
4. Ahlak savunuculuğu: Öğretmenin düzgün konuşma, dürüstlük, adalet, sevgi, saygı, vs. gibi değerler konusunda öğrencilere örnek olması ve yol göstermesidir.
5. Kültürlülük: Öğretmenlerin toplumdaki diğer bireyden farklı olarak daha zarif, kibar, saygılı, çok okuyan, seyahat eden, edebiyat ve sanatla ilgilenen, bakımlı, oturaklı ve söylediklerine itibar edilen bireyler olarak görülmesidir.
6. Çocuk eğitimi uzmanı: Öğretmenlerin çocukların gelişimsel özelliklerini bilen, çocuk yetiştirme yöntem ve tekniklerini uygulayabilen ve çocuklara rehberlik edebilen bir uzman olarak görülmesidir.

Öğretmenlerden yapması beklenen bu roller toplumlara, kültürlere, zamana ve koşullara göre değişiklik göstermektedir. Fakat her zaman öğretmenlerin söz konusu olan bu rolleri layıkıyla yerine getirmesi beklenmektedir (Çelikten vd., 2005).

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Mesleki açıdan yeterlik, bir mesleğin başarılı bir biçimde icra edilebilmesi için sahip olunması gereken özellikler (bilgi, beceri ve tutumlar) olarak tanımlanabilir (Şişman, 2011, s. 230). Öğretmenlerinde mesleki anlamda genel kültür ve genel yetenek bilgisi, mesleki bilgi ve alan bilgisi olmak üzere üç ana alanda yeterliklere sahip olması gerekmektedir (Demirel, 1999, s. 192). Engin (2020, s. 9) de öğretmenlerin mesleki yeterlik alanlarına dördüncü olarak “Öğretmen, yaptığı işten haz almalıdır.” maddesini eklemektedir. Ayrıca ahlâk, dürüstlük, adil olma, tutarlı olma, okuyan ve araştıran entelektüel kişiler olma özelliklerinin de öğretmenlik mesleğinin yeterlik alanlarının arasında yer alması gerektiğini öngörmektedir.

Genel kültür ve genel yetenek bilgisi, mesleki bilgi ve alan bilgisinden bağımsız değildir. Öğretmenlerin görevlerini yerine getirirken herhangi bir aksaklıkla karşılaşıldığında bu aksaklığı çözüme kavuşturan diğer disiplinler arası bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Ayrıca disiplinler arası ilişkilerin kurulmasında, konuların öğretilmesinde ve açıklanmasında bütünlük, somutluk-soyutluk, güncellik gibi öğretim ilkelerinin yaşama aktarılmasında kullanılan eğitim-

öğretim yeterliliklerinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Alan bilgisi, öğretmenlerin öğrencilere öğreteceği alanın temel kavramlarını, araştırma ve inceleme araçlarını ve yapılarını tanıması ve bilmesidir. Öğretmenlerin alanında uzmanlık bilgisine sahip olmasıdır (Yetim & Göktaş, 2004). Öğretmenlik meslek bilgisi ise öğretmenlerin bir konu veya alanı nasıl öğreteceğini bilmesi yani bilgilerini öğrencilere nasıl aktaracağı deneyimine sahip olmasıdır (Erden, 1998).

Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından 2006 yılında öğretmenlik mesleğinin altı ana yeterlikleri şu başlıklar altında belirlenmiştir (MEB, 2006):

a. Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim: Öğretmenlerin kişisel özellikleri hakkında pek çok araştırma yapılmıştır. Araştırmaların ortak sonucu olarak öğretmenlerin sınıfta çok önemli bir unsur olduğu elde edilmiştir. Bu bakımdan bir öğretmenin eğitsel yönü ne yaptığı ile değil kendisinin gerçekte ne olduğu ile ölçülür. Kişisel yönden ideal bir öğretmen öğrencileri okula, öğretmene ve öğrenmeye bağlar. Fakat kişisel yönden yetersiz bir öğretmen öğrencileri öğretmenden, okuldan ve öğretme işinden uzaklaştırır (Dağlıoğlu, 2009). Bu nedenle öğrencinin eğitim hayatında önemli bir etkiye sahip olan iyi bir öğretmende bulunması gereken kişisel özellikler şunlar olabilir (Çelikten vd., 2005, ss. 214-215):

1. Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma: Öğretmen her zaman öğrencilerine karşı ileri ve açık görüşlü davranışlar sergilemelidir. Sınıf ortamında öğrencilerine karşı tarafsız ve sübjektif davranışlardan uzak bir tutuma sahip olmalıdır.
2. Öğrencilerin beklenti ve gereksinmelerini dikkate alma: Öğretmen öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda ve öğrenci beklentilerini dikkate alarak müfredat programına uymalıdır.
3. Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemlerle araştırabilme: Öğretmen sınıf ortamında karşılaştığı aksaklıkları çözüme kavuşturmak için bilimsel araştırmalar yapmalıdır. Daha sonra bilimsel yöntemler doğrultusunda çözümler üretmeli ve karşılaştığı aksaklıklar üzerinde bu bilimsel yöntemleri uygulayarak çözümler üretmelidir.
4. Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma: Öğretmen öğrencilerinin başarılı olabilmesi için öncelikle öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tespit etmeli ve açığa çıkarmalıdır. Ardından bu bireysel farklılıklar doğrultusunda öğretim faaliyetleri düzenlemelidir.
5. Yenilik ve gelişmelere açık, kendini sürekli yenileyebilme: Dünyada ve ülkemizde eğitim alanında kısa zamanda birçok değişiklik ve yenilikler meydana gelmektedir.

- Öğretmende bu değişiklik ve yeniliklere karşı kayıtsız kalmamalı, sürekli olarak araştırmalı, öğrenmeli ve bu esaslar doğrultusunda kendisini geliştirmelidir.
6. Toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme: Öğretmen toplumda meydana gelen değişimleri takip etmeli, anlamalı ve bu konuda oluşan aksaklıkları çözüme kavuşturmada yardımcı özelliğe sahip olmalıdır.
 7. Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleme: Çağımızda eğitim alanında birçok teknolojik gelişmeler yaşanmaktadır. Bu nedenle öğretmenler, yöneticiler ve eğitimciler bu gelişmeleri yakından izlemeli ve bu teknolojik araçları kullanabilecek kabiliyete sahip olmalıdır.
 8. Araştırmacı bir yapıya sahip olma: Öğretmen araştırmacı bir kişiliğe sahip olmalıdır. Araştırmaya karşı istek duymalıdır. Öğrencileri ve mesleği için gerekli ve faydalı olan konuları araştırmalıdır.
 9. Yüksek başarı beklentisi: Öğretmen öğrencilerin yaş, gelişim, ilgi ve ihtiyaçlarını doğru bir şekilde izleyerek öğrencilerin yapabileceği şeyleri iyi bir şekilde tespit etmelidir. Bu esas doğrultusunda öğrencilerine inanmalı ve başarılı olmaları için öğrencilerini desteklemelidir.
- b. Öğrenciyi Tanıma: Eğitim sürecinde öğretmen dersi değil öğrenciyi merkeze almalıdır. Öğrencilerin bilişsel, fiziksel, duygusal, sosyal, duyuşsal ve kültürel gelişim düzeylerini, kabiliyetlerini, ilgi ve ihtiyaçlarını bilmeli ve bu bilgiler doğrultusunda hareket etmelidir. Böylece öğretmen eğitim sürecinde istenilen başarıyı elde etme imkânına sahip olmuş olacaktır (Aktepe, 2005).
 - c. Öğretme ve Öğrenme Süreci: Öğretmen öğrencilerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için bireysel farklılıkları dikkate alarak dersi iyi bir şekilde planlamalıdır. Sınıfı ve sınıf içinde bulunan materyalleri doğru düzenlemelidir. Etkili öğrenmenin gerçekleşmesi için derste sunacağı etkinlikleri zaman bakımından iyi ayarlamalı ve derste güdülenmenin gerçekleşmesi için uygun davranışlarla öğrencilere hitap etmelidir (MEB, 2006).
 - d. Öğrenme ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme: Öğretmen öğrenme sürecinde sınıftaki bütün öğrencilerin gelişimlerini gözlemlemelidir. Öğrencilerde meydana gelen gelişimleri kayıt altına alarak ve öğrenme süreci sonucunda başarısız olan öğrencilerin durumlarını düzeltmek amacıyla farklı öğrenme yöntemlerine başvurmalıdır (Çelikten vd., 2005).
 - e. Okul, Aile ve Toplum İlişkileri: Öğrenciler yaşamlarının büyük bir kısmını ailelerinin yanında geçirmektedirler. Öğretmenin öğrencilerin ailelerini ve ailelerin sahip olduğu sosyoekonomik ve kültürel düzeyleri öğrenmesi gerekmektedir. Bunları ev ziyaretleri, aile görüşmeleri aracılığıyla yapabilir. Böylece öğretmenler elde ettikleri verilerle öğrencilerin eğitim sürecine olumlu katkı sağlayabilmektedirler (Gül & Aslan, 2016).

- f. Program ve İçerik Bilgisi: Öğretmen eğitim politika ve programlarının uygulanmasından, öğretim etkinliklerinin sunulmasından, öğrenme ortamının düzenlenmesinden, yöntem ve tekniklerin seçiminden, araç-gereç ve materyallerin hazırlanmasından birinci dereceden sorumludur. Eğer öğretmen bunları yapacak yeterliğe sahip değilse eğitimde istenilen başarıya ulaşılması imkânsızdır. Bu nedenle öğretmenin öğretme-öğrenme sürecini düzenleyebilecek yeterliği kendisinde barındırması gerekmektedir (Kök vd., 2011).

Öğretmenlik mesleğinin en iyi şekilde yapabilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen bu genel yeterliklerin tüm öğretmenlerden tarafından bilinmesi ve öğrenilmesi gerekmektedir. Bunun için hizmet öncesi ve hizmet içi dönemde genel yeterliklerle ilgili mesleki gelişim çalışmaları düzenlenerek tüm öğretmenlere kazandırılmalıdır.

Öğretmenlikte Mesleki Gelişim

Mesleki gelişim yerine kullanılan pek çok kavram bulunmaktadır. Sürekli eğitim, sürekli mesleki gelişim, mesleki öğrenme, sürekli kariyer gelişimi, hizmet içi eğitim, insan kaynakları geliştirme, yaşam boyu öğrenme bunlardan bazılarıdır (Kulbak, 2019). Mesleki gelişim hizmet öncesi dönemde başlamaktadır. Öğretmenlik mesleğine girişte ve hizmet içi dönemde devam etmektedir (European Commission, 2007). Her geçen gün eğitim alanında meydana gelen değişikliklerin etkisiyle eğitimde birçok ihtiyaçlar olduğundan öğretmenlerinde bu yeni ihtiyaçları, bilgileri, becerileri, tutumları ve davranışları kazanabilmesi için mesleki gelişim vazgeçilmez bir hâl almaktadır (Gözütok & Karacaoğlu, 2007).

Öğretmenlik eğitimini tamamlamış ve bu mesleği icra eden öğretmenlerin kariyer gelişimi için mesleki gelişim şarttır. Mesleki gelişim sonucunda alınan kaliteli eğitiminde öğretmenlerin ve öğrencilerin gelişimini olumlu yönde etkileyeceği tartışılmaz bir gerçektir. Hatta bu eğitimin sayesinde öğrencilerde sınıfta ve okulda beklenen öğrenmenin gerçekleştiğine dair kanıtlarda mevcuttur (Borko, 2004). Ayrıca öğretmenlerin iş doyumunu ve işe devamlılığı için mesleki gelişime ihtiyaç vardır. Mesleki gelişim ile öğretmenler arasında etkileşim ve iş birliği oluşmakta ve bunun sonucunda da öğretmenlerin iş memnuniyeti, iş bağlılığı ve devamlılığı artmaktadır (Marston, 2010).

Guskey (1994) mesleki gelişimi, öğrencilerin daha iyi öğrenmesini sağlamak ve öğretmenlerin mesleki anlamda sahip olduğu bilgi, beceri, yeterlik ve tutumları geliştirmek için düzenlenmiş süreç ve etkinlikler olarak tanımlamaktadır. İlğan (2017) mesleki gelişimi, öğretmenlerin öğrencilere destek olabilmesi için öğretmenin alan bilgisinde ve öğretim uygulamalarında gerekli olan bilgi ve becerilere ulaşmasını sağlayan unsur olarak açıklamaktadır. Budak (1998) mesleki gelişimi, eğitim hedefleri doğrultusunda belirlenen

mesleki yeterliklerin öğretmenlere kazandırılması için planlanan süreçlerin tümü olarak ifade etmektedir. Odabaşı'na (2009) göre mesleki gelişim, öğretmenlerin okulda ve okul dışında öğrencilerin başarılı olmalarını, öğrenmelerini sağlamak ve öğrencilerin sahip olduğu yeteneklerin, becerilerin farkına varmalarını gerçekleştirmek amacıyla kendilerini mesleki ilğolarak geliştirmek ve çağımızın eğitim-öğretim ihtiyaçları doğrultusunda güncelleyebilmek için planlanan ve düzenlenen süreç ve faaliyetlerdir. Villegas-Reimers (2003) göre öğretmenlerin mesleki dönem içerisinde eğitilmeleri sağlanarak sistemli ve düzenli zaman aralıklarıyla yetiştirildikleri ve geliştirildikleri bir süreçtir. Adey (2004) göre mesleki anlamda öğretmenlerin gelişmesi ve ilerlemesi için hizmet içi dönemde mahalli veya merkezi olarak düzenlenen seminer, kurs gibi eğitim-öğretim faaliyetleridir.

Mesleki gelişim öğretmenin gelişimini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu gelişme öğretmenin hem kişisel anlamda kendisini değiştirmesine hem de mesleki anlamda eğitim ve öğretimde yaşanan gelişmelere, değişmelere göre öğretim şeklini güncellemesine fırsat tanıyacak biçimde olmalıdır. Yani öğretmen kendisini, okulunu, uyguladığı öğretim programını ve öğrencilerini farklı bir açıdan algılayacak ve bu algı doğrultusunda kendisini güncelleme yetisine sahip olacaktır (Aydın, 1987).

Mesleki gelişim sadece öğretmen gelişimi için değil ülkede yaşayan tüm insanların gelişimi açısından çok önemli bir yere sahiptir. Öğretmenlerin mesleki gelişiminin sayesinde okulun gelişimi ve eğitsel reform ve değişimler meydana gelmektedir. Mesleki gelişim ile değişen ve gelişen öğretmen, öncelikle okulun gelişimine daha sonra da eğitsel gelişimin ve değişimin oluşmasına neden olmaktadır (Odabaşı, 2009).

Öğretmenlerin mesleki gelişim çalışmalarının bazı nitelikleri taşıması gerekmektedir. Bu nitelikler maddeler hâlinde şu şekilde sıralanabilir (Librera vd., 2004):

- Mesleki gelişim çalışmaları, öğretmenlerin alan bilgisini desteklemeli ve artırmalıdır.
- Öğretmenler kendilerinde bulunan mesleki yeterlikler doğrultusunda öğrencilerin akademik, sosyal, duygusal, fiziksel ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmalıdır.
- Öğretmenlerin uygulama, öğrenme, öğretme ve rehberlik konularında fikir sahibi olmalarını sağlamalıdır.
- Öğretmenlerin çeşitli değerlendirme yöntemlerini kullanmasını sağlayarak öğrencileri değerlendirmesine yardım etmelidir.
- Mesleki gelişim, yetişkin eğitimi ve gelişimi ilkeleri doğrultusunda olmalıdır.
- Mesleki gelişim ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrenci ve okulu etkileyecek yapıda olmalıdır.

- Öğretmen etkileşim içinde bulunduğu yapılar tarafından destek alabilecek ve stratejik planlama yapabilecek nitelikte olmalıdır.
- Öğretmenleri gelişmeye güdüleyen, öğretmenleri gelişmesi için destekleyen ve öğretmenler arasında oluşan basit ilişkileri değiştiren bir okul kültürü meydana getirilmelidir.
- Mesleki gelişim planlarını gerçekleştirmek için finansal kaynaklara sahip olmalıdır.
- Mesleki gelişim çalışmaları için kullanılacak zaman iyi ayarlanmalı ve öğretmenler arası etkileşimin, iş birliğinin oluşmasına süre tanınmalıdır.
- Mesleki gelişim öğretmenlerin velilerle iletişim kurmasına fırsat tanıyacak nitelikte olmalıdır.

Bu niteliklerin yanı sıra öğretmenlerin mesleki deneyimleri, kıdemleri, branşları, okul türleri vb. alanlardaki farklılıkları da dikkate alınarak mesleki gelişim çalışmaları planlanmalı ve düzenlenmelidir (Kabakçı-Yurdakul, 2012).

Öğretmenlikte Mesleki Adanmışlık

Öğretmenlerin temel özelliği, mesleklerine kendilerini adanmış olmalarıdır. Hatta öğretmenlik mesleğinin gereklerinin yerine getirilmesindeki en önemli unsurda mesleki adanmışlıktır (Kandemir, 2019). Öğretmenlikte mesleki adanmışlık, öğrencilerin başarı seviyelerini yükseltmek için yaptığı işi önemsemesi ve mesleğine daha fazla odaklanmasıdır. Öğretmenlik mesleği adanmışlığı ve bağlılığı gerektirmektedir. Bu durum öğretmenlik mesleğinin ilkelerini ve gerekliliklerini benimseme ve yerine getirme, kurallara, düzenlemelere uyma anlamına gelmektedir. Mesleğine adanmış öğretmenler önceliği her zaman öğrencilerinin isteklerine, ihtiyaçlarına ve ilgilerine vermekte, farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak her bir öğrencinin gereksinimlerini karşılamakta ve kendisini okulun başarısına adanmışlardır. Aynı zamanda kendilerinin ve öğrencilerinin başarısı için sürekli öğrenmeye, öğrenmek içinde her fırsatı değerlendirmeye kararlıdırlar (Butucha, 2013; Akt., Kozikoğlu & Özcanlı, 2020, s. 272).

Mesleğine adanmış bir öğretmen, okuluyla, öğrencileriyle ve alanıyla sağlam psikolojik bağlar kurarak kararlı ve güçlü kalabilen bir bireydir (Firestone & Pennell, 1993, s. 489). Mesleğine adanmış bir öğretmenin sınıf ortamında mesleki rolünü etkili bir şekilde yaparak mesleki değerler doğrultusunda öğretmen-öğrenci iletişimini kurabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda öğrencinin öğrenmesi ve öğrenciden kazanılması beklenen davranışların oluşması sağlanabilmektedir. Ayrıca öğretmenlik mesleği ile okulun amaç ve değerleri uyumsuzluk gösterince mesleğe adanmışlık daha önemli bir hâle gelebilecektir. Çünkü

öğretmenlik mesleğinin temel amaç ve değerleri öğrencideki davranış değişikliğine neden olabilmektedir (Celep, 2000).

Fried (2001) mesleğine adanmış bir öğretmenin temel özelliklerini; çocukları seven ve onların bilgilerine, fikirlerine önem veren, öğrencilerinin bilgi ve beceri yoksunluğunda yılmayan, öğrencileriyle, dünya problemleriyle, sınıftaki mevcut olaylarla ilgilenen ve bunları okuldaki çalışmalarına yansıtan, ciddi, mizahi tarzı olan, hoşgörülü aynı zamanda öğrencilerinin sergilemeleri gereken davranışları konusunda eleştirel ve dikkatli tavır sergileyen, saygılı, öğrencilerinin fikirlerini aşağılamaktan kaçınan, risk alabilen, hatalarından ders çıkarabilen, öğrencilerin hatalarından öğrenebilecekleri bir öğrenme ortamı oluşturmaya çalışan, görevini ciddiye alan, fikirlerini, inandıklarını açıkça ifade edebilen ve yansıtan şeklinde sıralamaktadır (Akt., Bozdaş, 2013, ss. 57-58).

Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyleri, meslekte sarf ettikleri gayret ve çabayla yakından ilişkilidir (Turhan vd., 2012). Düşük adanmışlık düzeyine sahip öğretmenler, kendilerini değersiz görüp mesleklerini duygusuz bir biçimde icra ederler. Ayrıca kendilerini geliştirmek ve yenilemek için çaba göstermezler. Orta düzeyde adanmış olan öğretmenler, kendilerini yeterli görüp mesleklerinin gereklerini yaptığını düşündükleri için yenileşme ve değişme konusunda çaba göstermezler. Yüksek düzeyde adanmış öğretmenler ise mesleki anlamda gelişmek ve öğrenci başarısını artırmak için her türlü emek ve enerji harcamaktan çekinmezler (Artun, 2008).

Öğretmenlerin mesleki yaşamlarında oluşabilecek bütün aksaklıklar doğrudan ürünlere yani öğrenci ve okulun başarısına etki etmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin eğitimi, yetiştirilmeleri, atamaları, ekonomik gelir düzeyleri, emekli olmaları gibi konular ciddiyle dikkate alınmalı ve bu konularda uygun koşullar sağlanmalıdır. Öğretmenlere sağlanan bu uygun koşullar yeterli düzeye ulaşınca da öğretmenlerin mesleki ilke ve değerlerini benimsemeleri, üretkenlikleri ve verimlilikleri artış gösterecektir. Böylece elde edilen bu artışta doğrudan öğretmenlerin adanmışlık düzeylerine olumlu bir şekilde yansiyacaktır (Güner, 2006, s. 2).

İlgili Araştırmalar

Alanyazında mesleki adanmışlık konusunda yapılmış hem yurt içi hem de yurtdışında birçok araştırma (Altunay, 2017; Artun, 2008; Bozdaş, 2013; Celep, 1998; Croswell, 2006; Dalay, 2007; Dou vd., 2017; Demirhan, 2010; Engin, 2020; Eroğlu, 2007; Güner, 2006; Jones, 2006; Kandemir, 2019; Karagöz, 2008; Kızıl, 2014; Kozikoğlu, 2016; Kozikoğlu & Özcanlı, 2020; Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018; Leithwood & Sun, 2012; Örer, 2020; Pehlivan-Kapan,

2020; Pietsch vd., 2018; Schaufeli vd., 2006; Turhan vd., 2012; Üstüner, 2009; Yıldırım & Tösten, 2019; Zöğ, 2007) bulunmaktadır. Bu araştırmalar incelendiğinde mesleki adanmışlık kavramının çoğunlukla örgütsel adanmışlık olarak ifade edildiği görülmüştür.

Öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeyini, Güner (2006), Jones, (2006), Schaufeli vd. (2006), Eroğlu (2007), Dalay (2007), Zöğ (2007), Artun (2008), Karagöz (2008), Demirhan (2010), Bozdaş (2013), Kızıl (2014), Kandemir (2019), Engin (2020), Örer (2020) ve Pehlivan-Kapan (2020) yüksek lisans tezlerinde, Croswell (2006) ve Kozikoğlu (2016) doktora tezinde, Celep (1998), Leithwood ve Sun (2012), Turhan vd. (2012), Altunay (2017), Dou vd. (2017), Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018), Pietsch vd. (2018), Yıldırım ve Tösten (2019) ve Kozikoğlu ve Özcanlı (2020) ise makalelerinde incelemişlerdir. Araştırmaların yapıldığı yıllara bakıldığında geçmişten günümüze kadar bu konu hakkında yapılan araştırmalarda artış olduğu gözlenmektedir.

Schaufeli ve diğerleri (2006) uluslararası bir alanda kısa bir anket uygulayarak işe bağlılık kavramını incelemiştir. Croswell (2006) öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlıklarına ilişkin görüşlerini ele alan bir araştırma yapmıştır. Leithwood ve Sun (2012) dönüşümcü liderliğin öğretmenlerin okullarına adanmışlığına etkisini araştırmıştır. Turhan ve diğerleri (2012) ise mesleğe adanmışlığı etkileyen faktörleri incelemiştir. Demirhan (2010) yöneticilerin yönetim biçimlerinin, öğretmenlerin adanmışlık ve tükenmişlik düzeyleriyle; Kandemir (2019) öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgilerinin ve mesleğe adanmışlıklarının, eğitimde teknoloji kullanım düzeyleriyle ilişkisini incelemiştir. Mesleğe adanmışlık düzeyini, Jones (2006) değerler eğitimi uygulamalarıyla; Bozdaş (2013) değerler eğitimi uygulama düzeyleriyle; Altunay (2017) güven düzeyiyle; Yıldırım ve Tösten (2019) psikolojik sermaye algılarıyla ve Kozikoğlu ve Özcanlı (2020) öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileriyle olan ilişkisini incelemiştir. Pehlivan-Kapan (2020) sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeyini, Örer (2020) öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yeterlik algılarını, mesleki adanmışlık algılarını ve mesleki dayanıklılık inançlarını incelemiştir. Engin (2020) öğretmen adaylarının mesleğe adanmışlığı ile öğretim tekniklerini seçme becerisi arasındaki ilişkiyi ve Kozikoğlu (2016) öğretmen adaylarının mesleğin ilk yılındaki karşılaştıkları güçlükleri, hizmet öncesi eğitim yeterliklerini ve mesleğe adanmışlıklarını ele almıştır. Celep (1998) örgütsel adanmışlık düzeyini incelemiştir. Pietsch ve diğerleri (2018) öğretmenlerin iş tatmini ile örgütsel adanmışlıklarını araştırmıştır. Dou ve diğerleri (2017) örgütsel adanmışlıkla öğretmenlerin iş tatmini arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Örgütsel adanmışlığı, Eroğlu (2007) motivasyon düzeyiyle; Zöğ (2007) iş doyumuyla; Karagöz (2008) yöneticilerin öğretmenlerin algıladığı etik liderlik rolleriyle; Artun (2008) örgütsel değişmeye ilişkin tutumlarıyla; Güner

(2006) öğretmen kişilik ve tutumlarıyla; Kızıl (2014) duygusal zekâlarıyla ilişkisini incelemiştir. Dalay (2007) işe adanmışlığın örgüte güven, işe cezp olma ve örgüte bağlılık değişkenleriyle olan ilişkisini incelemiştir.

Alanyazında öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeyinin incelemesinde nicel çalışmaların ön plana çıktığı görülmektedir. Mesleki adanmışlık düzeyinin incelendiği nicel araştırmalar genel tarama desenindedir (Artun, 2008; Celep, 1998; Croswell, 2006; Pehlivan-Kapan, 2020; Pietsch vd., 2018; Schaufeli vd., 2006; Turhan vd., 2012; Yıldırım & Tösten, 2019; Zöğ, 2007). Mesleki adanmışlık düzeyinin incelendiği diğer nicel araştırmalarda ilişkisel tarama modeli (Altunay, 2017; Bozdaş, 2013; Dalay, 2007; Demirhan, 2010; Dou vd., 2017; Engin, 2020; Eroğlu, 2007; Güner, 2006; Jones, 2006; Kandemir, 2019; Karagöz, 2008; Kızıl, 2014; Kozikoğlu & Özcanlı, 2020; Leithwood & Sun, 2012) kullanılmıştır. Ayrıca mesleğe adanmışlık düzeyinin tespiti için betimsel tarama modelinin (Kozikoğlu, 2016; Örer, 2020) kullanıldığı araştırmalarda mevcuttur. Mesleki adanmışlık düzeyi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerde Güner (2006), Karagöz (2008), Üstüner (2009), Kandemir (2019), Kızıl (2014), Örer (2020) ve Yıldırım ve Tösten (2019); ortaokul öğretmenlerinde ve okul yöneticilerinde Dou ve diğerleri (2017), liselerde görev yapan öğretmenlerde Celep (1998), Artun (2008) ve Eroğlu (2007); ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerde Zöğ (2007), Demirhan (2010), Bozdaş (2013) ve Altunay (2017); sınıf öğretmenlerinde Turhan vd. (2012), Pehlivan-Kapan (2020); farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerde Croswell (2006), Jones (2006), Leithwood ve Sun (2012), Kozikoğlu ve Özcanlı (2020), Pietsch ve diğerleri (2018); kamu hastanesinde çalışanlarda Dalay (2007); öğretim, sosyal hizmet, polis, beyaz yakalılar gibi alanlarda hizmet eden çalışanlarda Schaufeli ve diğerleri (2006); aday öğretmenlerde Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018); eğitim fakültesinde öğrenim gören aday öğretmenler ile pedagojik formasyon eğitimi alan aday öğretmenlerde Engin (2020), mesleğe yeni başlayan aday öğretmenlerde Kozikoğlu (2016) tarafından araştırılmıştır. Mesleğe adanmışlık düzeyini ölçmek için Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeğini Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018); Örgütsel Adanmışlık Ölçeğini Celep (1998); Öğretmenler İçin Örgütsel Bağlılık Ölçeğini Üstüner (2009); sınıf öğretmenleri için mesleğe adanmışlık düzeyini ölçen ölçeği Turhan ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilmiş ve uygulanarak kullanılmıştır.

Schaufeli ve diğerleri (2006) yaptıkları araştırmada mesleki adanmışlığın, düşük mesleki tükenmişlik ve yüksek adanmışlık biçiminde ikili yapıya sahip olduğu görülmüştür. Düşük mesleki tükenmişliğin yorgunluk ve güvensizliği ve yüksek adanmışlığın ise gayret, özveri, kendini verme ve mesleki etkinlik boyutlarını içerdiği saptanmıştır. Ayrıca mesleki

adanmışlığın, mesleki tükenmişliğin karşıtı olduğu bulunmuştur. Croswell (2006) yaptığı araştırmada öğretmenlerin mesleğe adanmışlıklarında mesleki sevgilerinin çok önemli bir etken olduğu sonucuna varmıştır. Leithwood ve Sun (2012) yaptıkları araştırma sonucunda personelin gelişimi, ilişki kurma ve ortak bir vizyon geliştirilmesi gibi dönüşümsel liderlik uygulamalarının öğretmenlerin okullarına adanmışlıklarına güçlü bir şekilde etki ettiğini bulmuşlardır. Turhan ve diğerlerinin (2012) yaptıkları araştırmada sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlık düzeyini etkileyen faktörlerin, “mesleği sevmeye”, “gayret gösterme”, “değer verme”, “toplumsal statü” ve “meslekte zorlanma” olduğu tespit edilmiştir. Demirhan’ın (2010) araştırmasında okul yöneticilerinin yönetim biçimlerini insanı merkeze alarak oluşturmaları öğretmenlerin adanmışlık ve tükenmişlik düzeylerini olumlu bir şekilde etkilediği elde edilmiştir. Jones (2006) araştırmasında değerler eğitiminin önemine inanan öğretmenlerin eğitimden yana umutlu, inanmayanların ise umutsuz oldukları verisini elde etmiştir. Bozdaş (2013) araştırmasında sınıf ve branş öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık ve değerler eğitimi uygulama düzeylerinin düşük olduğunu elde etmiştir. Kandemir’in (2019) araştırmasında mesleğine adanmış özverili öğretmenlerin daha çok teknolojiyi kullandıkları görölmüştür. Yıldırım ve Tösten’in (2019) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algı düzeyleri ile mesleki adanmışlık düzeylerinin arasında doğru orantı olduğu tespit edilmiştir. Yani öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları arttıkça mesleki adanmışlıkları da artmaktadır. Engin (2020) çalışmasında pedagojik formasyon eğitimi alan aday öğretmenlerin, eğitim faköltesinde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre mesleki adanmışlığa ilişkin mesleğe bağlılık ve özverili çalışma alt boyutlarında puanlarının yüksek olduğu sonucunu bulmuştur. Kozikoğlu (2016) yaptığı araştırmada aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yüksek düzeyde adanmış oldukları sonucuna ulaşmıştır. Pietsch ve diğerleri (2018) yaptıkları araştırmada iş tatminin öğretmen adanmışlığının önemli bir yordayıcısı olduğu sonucuna varmıştır. Dou ve diğerleri (2017) araştırmalarında dönüşümcü liderliğin öğretmenlerin adanmışlıklarının üzerinde önemli bir etkisinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Pehlivan-Kapan’ın (2020) sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeyini belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada öğretmenlerin öğrencilere adanmışlığı artıkça mesleğe adanmışlıklarının da arttığına yönelik sonuç bulunmuştur. Örer (2020) çalışmasında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine bağlı olduklarını ve kendilerini mesleklerine adadıklarını elde etmiştir. Kozikoğlu ve Özcanlı’nın (2020) yaptıkları araştırma sonucunda 21. yy. öğreten becerilerine sahip öğretmenlerin mesleğine kendini daha çok adadığı ve mesleğini özveriyle yaptığı tespit edilmiştir.

Güner’in (2006) yaptığı araştırmada öğretmenlerin bazı kişilik özelliklerinin ve tutumlarının onların örgütsel adanmışlıklarına etki ettiği görölmüştür. Dalay (2007) örgüte

güven, örgüte bağlılık, işe cezp olma arttıkça işe adanmışlıkta yükselmekte olduğu sonucunu elde etmiştir. Eroğlu (2007) yaptığı araştırmada toplam kalite yönetimi uygulamasının ortaöğretim kurumlarında uygulanması sonucunda öğretmenlerin örgütsel adanmışlık ve motivasyon düzeylerinin arttığını bulmuştur. Zöğ (2007) araştırmasında öğretmenlerin örgütsel adanmışlık düzeyleri ile iş doyum düzeyleri arasında doğru orantı olduğunu elde etmiştir. Karagöz'ün (2008) araştırmasında okul yöneticilerinin liderlik rollerini etiğe uygun bir şekilde oluşturmasının öğretmenlerin örgütsel adanmışlığını olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir. Artun'un (2008) öğretmenlerin örgütsel adanmışlık düzeyleri ile örgütsel değişmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Kızıl (2014) araştırmasında duygusal zekâ düzeyi yüksek öğretmenlerin yüksek örgütsel adanmışlığa sahip olduğunu bulmuştur. Altunay (2017) yaptığı araştırmada ilköğretim öğretmenlerinin mesleki yaşamlarına dair bütün unsurlara güvenirlerse, mesleki adanmışlıklarının artacağı ve en yüksek düzeye ulaşacağı sonucuna varmıştır.

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere (cinsiyet, branş, yaş, öğretim kademesi, medeni durum vb.) göre farklılık gösterip-göstermediğinin incelenmediği gözükmektedir. Bu bakımdan bu araştırmanın amacı öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere (cinsiyet, branş, yaş, öğretim kademesi, medeni durum vb.) göre incelemektir. Bu durum belirlendiğinde öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeyine etki eden olumlu ve olumsuz değişkenlerin neler olduğu belirlenecek ve bu konuda öğretmenlerin mesleki gelişimine katkıda bulunulabilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Araştırmada öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere (cinsiyet, branş, yaş vb.) göre incelenmesi amaçlandığından nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan büyük bir evrenin, tümü ya da evrenden seçilen bir örneklem üzerinde tarama yapılarak evren hakkında genel bir kaniya varıldığı araştırmalardır. Sadece tek bir değişken üzerinde veya değişkenler üzerinde tek tek inceleme yapılan tekil tarama modelleri ile iki ya da daha çok sayıda değişkenin aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla inceleme yapılan ilişkisel tarama modelleridir (Karasar, 2002).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Erzurum ili Yakutiye, Palandöken ve Aziziye merkez ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilkököl, ortaokul ve lise düzeyindeki tüm okullarda görevli 5015 öğretmen oluşturmaktadır. Bu okullardaki toplam öğretmen sayısı, bu okulların bağlı bulunduğu İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin web sayfalarında yer alan verilerden hareketle elde edilmiştir.

Araştırmanın örneklemini ise evren içerisinde küme örnekleme yöntemiyle belirlenen okullarda görevli 608 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın yapılacağı bölge ve grup hacim ve sayı bakımından fazla olduğu için küme örnekleme yönteminin kullanımı tercih edilmiştir. Küme örnekleme yöntemi, evrenin hacim bakımından büyük olması ve geniş coğrafi alana yayılması durumunda evreni farklı gruplara ayırarak uygulama işleminin yapıldığı bir yöntemdir (Tashakkori & Teddlie, 2010). Bu yöntemde büyük bir evren daha küçük ve çalışılabilir parçalara ayrılmaktadır (Patton, 2005; Akt., Baltacı, 2018). Araştırmanın örneklemini belirlenirken evren içinden %95 güven aralığı ve %5 örnekleme hata payı ile gerekli örneklem büyüklüğü 357 olarak hesaplanmıştır (Büyüköztürk vd., 2014). İnternet üzerinden gönderilen anketlere dönüş oranının azlığı nedeniyle araştırmanın yapılacağı ilçelerden rastgele 40 tane okul seçilerek okul listesi oluşturulmuştur. Bu listede Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğüne dilekçe ile bildirilmiş ve bu okullardaki öğretmenlere anket linkinin Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğüne ilgi birimleri tarafından gönderilmesi sağlanmıştır. Ankete geri dönüş yapan öğretmen sayısı 608 olarak elde edilmiştir. Bu geri dönen anket sayısı da araştırmanın

örneklemini oluşturmak için yeterli görülmüştür. Ayrıca bu 608 anket için tekrar yapılan hesaplamalarla %95 güven seviyesinde örnekleme hata payı %3,73 olarak bulunmuştur (Büyüköztürk vd., 2014).

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenler hakkında yaş, cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte, öğretim kademesi ve okul türü değişkenleri istatistiksel olarak incelenmiştir. Tablo 1’de örneklemin yaş, cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, fakülte ve öğretim kademesi değişkenlerine göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 1. *Araştırma Örneklemine İlişkin Demografik Bilgiler*

Kişisel Bilgilerin Dağılımı (N = 608)		N	%
Yaş (Yıl Olarak)	20-30	110	18.1
	31-40	271	44.6
	41-50	165	27.1
	51-60	57	9.4
	61 ve üzeri	5	0.8
Cinsiyet	Kadın	215	35.4
	Erkek	393	64.6
Branş	Adalet	1	0.2
	Almanca	4	0.7
	Arapça	6	1.0
	Beden eğitimi	32	5.3
	Bilişim teknolojileri	14	2.3
	Biyoloji	3	0.5
	Coğrafya	10	1.6
	Çocuk gelişimi ve eğitimi	4	0.7
	Dikab	9	1.5
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	36	5.9
	El sanatları	1	0.2
	El sanatları teknolojisi/Nakış	1	0.2
	Felsefe	4	0.7
	Fen bilimleri	39	6.4
	Fizik	5	0.8
	Görsel Sanatlar	8	1.3
	Hasta ve yaşlı hizmetleri	1	0.2
	İHL meslek dersleri	12	2.0
	İlköğretim matematik	9	1.5
	İngilizce	34	5.6
	Kimya	7	1.2
	Matematik	50	8.2
	Meslek dersleri	7	1.2
	Moda tasarımı teknolojisi	1	0.2
	Müzik	11	1.8
	Okulöncesi Eğitimi	14	2.3
	Özel Eğitim	2	0.3
	Psikolojik danışmanlık ve rehberlik	24	3.9
	Resim	3	0.5

Tablo 1. (Devamı)

	Sınıf	147	24.2
	Sosyal bilgiler	23	3.8
	Tarih	10	1.6
	Teknoloji ve tasarım	15	2.5
	Türk dili ve edebiyatı	19	3.1
	Türkçe	39	6.4
	Yabancı dil	1	0.2
	Yiyecek ve içecek hizmetleri	2	0.3
Medeni Durum	Evli	94	15.5
	Bekâr	514	84.5
Mesleki Kıdem (Yıl Olarak)	0-10	227	37.3
	11-20	231	38.0
	21-30	136	22.4
	31-40	14	2.3
Fakülte Türü	Açıköğretim	9	1.5
	Besyo	12	2.0
	Edebiyat	18	3.0
	Eğitim	399	65.6
	Fen	17	2.8
	Fen-edebiyat	45	7.4
	Güzel sanatlar	10	1.6
	İktisadi ve idari bilimler	4	0.7
	İlahiyat	47	7.7
	İşletme	1	0.2
	Mesleki eğitim	15	2.5
	Mühendislik	7	1.2
	Sağlık bilimleri	2	0.3
	Teknik eğitim	12	2.0
	Turizm	2	0.3
	Ziraat	8	1.3
Öğretim Kademesi	İlkokul	183	30.1
	Ortaokul	150	24.7
	Lise	275	45.2

Öğretmenlerin %18.1'inin "20-30", %44.6'sının "31-40", %27.1'inin "41-50", %9.4'ünün "51-60" ve %0.8'ininde "61 ve üzeri" yaş aralığındadır. Örneklem grubu içerisinde 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin daha çok olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %64.6'sı kadın ve %35.4'ü ise erkektir. Örneklem grubu içerisinde kadın öğretmenlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %0.2'si adalet, %0.7'si Almanca, %1'i Arapça, %5.3'ü beden eğitimi, %2.3'ü bilişim teknolojileri, %0.5'i biyoloji, %1.6'sı coğrafya, %0.7'si çocuk gelişimi ve eğitimi, %1,5 dikab, %5.9'u din kültürü ve ahlak bilgisi, %0.2'si el sanatları, %0.2'si el sanatları teknolojisi/nakış, %0.7'si felsefe, %6.4'ü fen bilimleri, %0.8'i fizik, %1.3'ü görsel sanatlar, %0.2'si hasta ve yaşlı hizmetleri, %2'si ihl meslek dersleri, %1.5'i ilköğretim matematik, %5.6'sı İngilizce, %1.2'si kimya, %8.2'si matematik, %1.2'si meslek dersleri, %0.2'si moda tasarımı teknolojisi, %1.8'i müzik, %2.3'ü okulöncesi, %0.3'ü özel eğitim,

%3.9'u psikolojik danışman ve rehberlik, %0.5'i resim, %24.2'si sınıf, %3.8'i sosyal bilgiler, %1.6'sı tarih, %2.5'i teknoloji ve tasarım, %3.1'i Türk dili ve edebiyatı, %6.4'ü Türkçe, %0.2'si yabancı dil ve %0.3'ü yiyecek ve içecek hizmetleri branşına sahiptir. Örneklem grubu içerisinde sınıf öğretmenlerinin daha çok olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %84.5'i evli ve %15.5'i ise bekârdır, Öğretmenlerin %37.3'ünün "0-10 yıl", %38'inin "11-20 yıl", %22.4'ünün "21-30 yıl" ve %2.3'ünde "31-40 yıl" mesleki kıdeme sahiptir. Örneklem grubu içerisinde 11-20 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin daha çok olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %1.5'i açıköğretim, %2'si besyo, %3'ü edebiyat, %65.6'sı eğitim, %2.8'i fen, %7.4'ü fen-edebiyat, %1.6'sı güzel sanatlar, %0.7'si iktisadi ve idari bilimler, %7.7'si ilahiyat, %0.2'si işletme, %2.5'i mesleki eğitim, %1.2'si mühendislik, %0.3'ü sağlık bilimleri, %2'si teknik eğitim, %0.3'ü turizm ve %1.3'ü ziraat fakültelerinden mezun olmuştur. Örneklem grubu içerisinde eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %30.1'i ilkokul, %45.2'si ortaokul ve %24.7'si ise lisede görev yapmaktadır. Örneklem grubu içerisinde ortaokul öğretmenlerinin daha çok olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve "Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Öğretmenlerin kişisel bilgilerini elde etmek için araştırmacı tarafından bir kişisel bilgi formu geliştirilmiştir. Bu formda öğretmenlerin yaş, cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte ve öğretim kademesi değişkenlerine ait yedi soru yer almaktadır.

Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği

Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyini belirlemek amacıyla Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen ve geçerlik-güvenirlik çalışması yapılan "Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyinin basit ve ekonomik olarak değerlendirilmesini sağlayan bir ölçme aracıdır. Ölçek "1: Kesinlikle Katılmıyorum", "2: Katılmıyorum", "3: Kararsızım", "4: Katılıyorum", "5: Kesinlikle Katılıyorum" biçiminde beşli Likert tipinde, 20 madde ve üç faktörlü (mesleğe bağlılık, öğrencilere adanma ve özverili çalışma) bir yapıya sahiptir. Ölçeğin güvenirliğini belirlemek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,90; alt boyutlarına ilişkin güvenirlik katsayıları, "Mesleğe bağlılık" alt boyutu için 0,92; "Öğrencilere adanma" alt boyutu için 0,86 ve "Özverili çalışma" alt boyutu için 0,70 olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışma için Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği`nden elde edilen ölçümlerin Cronbach alfa güvenirlik katsayıları Tablo 2`de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları*

Ölçeğin Boyutu	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı
Mesleğe bağlılık	0.94
Öğrencilere adanma	0.87
Özverili çalışma	0.81
Ölçeğin geneli	0.94

Güvenirlik katsayısının kabul edilebilir olması için genellikle istenen kritik alfa değeri .70 ve üzeridir (Cronbach, 1951). Buna göre, bu çalışmada ölçekten elde edilen ölçümlerin hem ölçeğin geneli hem de alt boyutları için güvenilir olduğu söylenebilir.

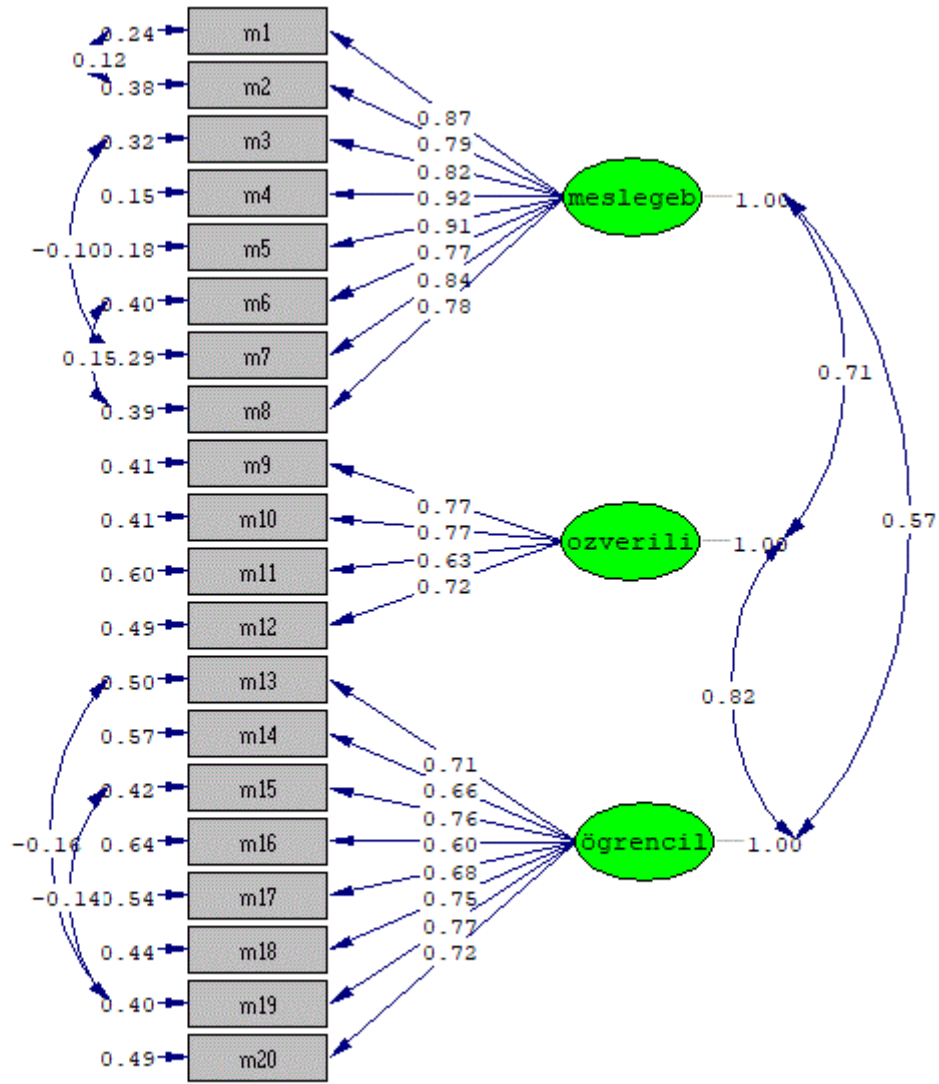
Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği`nin faktör yapısının bu araştırmanın örnekleminde geçerli olup olmadığını belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Yapılan DFA`da elde edilen modelin uyum indekslerine ilişkin değerler Tablo 3`te gösterilmiştir.

Tablo 3. *Ölçeğin Uyum İyiliği İndekslerine İlişkin Değerler*

Ki- kare	Sd	p	Ki- kare/Sd	RMSEA	SRMR	NFI	NNFI	CFI	GFI	AGFI
469.8	162	p<0.00	2.90	0.071	0.049	0.97	0.98	0.98	0.90	0.87

DFA sonuçlarına göre ilk etapta RMSEA değeri ve ki-kare/sd değerinin istenilen düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle m1 ile m2, m3 ile m7, m6 ile m8, m13 ile 19 ve m15 ile m19 maddeleri arasındaki korelasyonlar serbest bırakılarak modifikasyon yapılmıştır. Modifikasyon sonrasında ki-kare değerinin anlamlı olduğu ve ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının da kabul edilebilir değer aralığı olan 2 ve 3 arasında hesaplanmıştır. Diğer uyum indekslerine ilişkin değerler incelendiğinde de hepsinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı (Byrne & Campbell, 1999; Hooper vd., 2008; Hu & Bentler, 1999) ve elde edilen bu sonuçlara göre model-veri uyumunun sağlandığı ve ölçeğin yapı geçerliğinin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulanan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin path diyagramı Şekil 1`de sunulmuştur.

Şekil 1. Path Diyagramı

Veri Toplama Süreci

Öğretmenlerin yaş, cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte ve öğretim kademesi gibi kişisel verilerinin yer aldığı kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyini belirlemek amacıyla Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği” araştırmacılarla telefonla görüşülerek ve kendilerinden gerekli izin alınarak kullanılmıştır. Bu ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri araştırmacı tarafından yapılmış; ölçek geçerli ve güvenilir olarak kabul edilmiştir.

Kişisel bilgi formu ve ölçek, Erzurum Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal izinler alınarak belirlenen okullardaki öğretmenlere uygulanmıştır. Uygulama öncesinde Covid-19 salgını nedeniyle öğretmenlere ulaşamadığı için kişisel bilgi formu ve ölçek internet ortamında docs dosyasına çevrilerek araştırma linki oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan araştırma linki Erzurum Millî Eğitim Müdürlüğünün gerekli birimleri tarafından araştırmacının rastgele belirlediği 40 okuldaki öğretmenlere ulaştırılmış ve gönüllülük esasına göre öğretmenlerin katılımına sunulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin cevapları doğrultusunda çalışmanın yapılması için ihtiyaç duyulan veriler elde edilmiştir. Uygulama sonrasında da elde edilen veriler araştırmacı tarafından bilgisayara aktarılmış ve yapılması gereken tüm işlemler için de bilgisayar kullanılmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 23 paket programı kullanılmıştır. Analizlerde hangi testlerin kullanılacağına belirlenmesi için ölçeğin toplam puanı üzerinden her bir bağımsız değişken için normallik varsayımları sınanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin olarak merkezi eğilim ölçüleri ve çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanmıştır.

Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği'ne yönelik dağılımın merkezi eğilim ölçüleri ve çarpıklık-basıklık katsayılarına ilişkin değerlere ilişkin tablo EK 1'de sunulmuştur.

Normallik varsayımına ilişkin veriler incelendiğinde her bir bağımsız değişkenin grupları için dağılımın ortalama ve ortanca değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu değerler birbirine ne kadar yakınsa dağılım o derece normal dağılım özellikleri sergiliyor demektir (Can, 2013). Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ve +1 aralığında olması normal dağılımın bir ölçütü olarak kabul edilmektedir. Buna göre bağımsız değişkenlerin her biri için çarpıklık ve basıklık değerleri bu aralığın dışında yer aldığı için dağılımın tüm değişkenler için normallik varsayımını karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca branş değişkeninde 15 kişinin altında grup yer alması nedeniyle normallik varsayımına bakılmadan parametrik olmayan testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmalarda örneklem oluşturan grupların büyüklüğünün 15'in altında olduğu durumlarda parametrik olmayan testlerin kullanılması bir zorunluluktur (Büyüköztürk, 2010, s. 8).

Normal dağılıma ilişkin varsayımların incelenmesinden sonra verilerin analizinde öncelikli olarak öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerine ilişkin ortanca ve çeyrek sapma değerleri hesaplanmıştır. Ortancaların yorumlanmasında 1.00-1.80 arası “çok düşük”; 1.81-2.60 arası “düşük”; 2.61-3.40 arası “orta düzeyde”; 3.41-4.20 arası “yüksek” ve 4.21-5.00 arası “çok yüksek” derecelemesi kullanılmıştır.

Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak iki gruptan oluşan cinsiyet ve medeni durum değişkenleri için Mann-Whitney U testi; ikiden fazla gruptan oluşan farklı sosyal kulüp çalıştırma sayısı değişkeni için ise Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Kruskal-Wallis H testi sonucunda anlamlı bir farka ulaşılması hâlinde, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla her bir grup ikilisi için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Mann-Whitney U testi iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2010, s. 155). Kruskal-Wallis H testi ise ikiden fazla gruptan oluşan ölçüm sonuçlarının ortalamaları arasındaki farkın karşılaştırılmasında kullanılır (Can, 2013). Verilerin analizinde 0.05 önem düzeyi olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerine ilişkin ortanca ve çeyrek sapma değerleri Tablo 4`te gösterilmiştir.

Tablo 4. *Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerine İlişkin Ortanca ve Çeyrek Sapma Değerleri*

Boyutlar	n	Ortanca	ÇS
Mesleğe Bağlılık	608	4.88	.75
Öğrencilere Adanma	608	4.75	.63
Özverili Çalışma	608	4.75	.75
Ölçeğin Geneli	608	4.70	.60

Tablo 4`e göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik adanmışlık düzeylerinin hem ölçeğin geneli hem de alt boyutları için çok yüksek düzeyde olduğu görülmektedir ($Ort_{ölçeğin\ geneli} = 4.70$; ($Ort_{mesleğe\ bağlılık} = 4.88$; ($Ort_{öğrencilere\ adanma} = 4.75$; ($Ort_{özverili\ çalışma} = 4.75$).

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Mann-Whitney U testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 5`te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular*

Boyut	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Mesleğe bağlılık	Erkek	215	265.83	57153	33933	-4.250	.000
	Kadın	393	325.66	127983			
Öğrencilere adanma	Erkek	215	293.54	63111	39891	-1.163	.245
	Kadın	393	310.50	122025			
Özverili çalışma	Erkek	215	293.42	63085	39865.5	-1.193	.233
	Kadın	393	310.56	122050			
Ölçeğin geneli	Erkek	215	277.61	59685.5	36465.5	-2.808	.005
	Kadın	393	319.21	125450.5			

Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve mesleğe bağlılık alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($Z_{(\text{ölçeğin geneli})} = -2.808, p < 0.05$; $Z_{(\text{mesleğe bağlılık})} = -4.250, p < 0.05$). Sıra ortalamalarına göre ölçeğin genelinde kadın öğretmenlerin ortalamalarının (Ort = 319.21) erkek öğretmenlerin ortalamalarından (Ort = 277.61) yüksek olduğu görülmektedir. Mesleğe bağlılık alt boyutunda da kadın öğretmenlerin ortalamalarının (Ort = 325.66) erkek öğretmenlerin ortalamalarından (Ort = 265.83) yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilere adanma ve özverili çalışma boyutlarında ise kadın öğretmenlerin ortalamaları erkek öğretmenlerden yüksek olmasına istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($Z_{(\text{öğrencilere adanma})} = -1.163, p > 0.05$; $Z_{(\text{özverili çalışma})} = -1.193, p > 0.05$).

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Kruskal-Wallis H testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Boyutlar	Grup	n	Sıra Ortalaması	sd	Ki-Kare	p
Mesleki bağlılık	20-30 yaş arası	110	314.80	3	1.632	.652
	31-40 yaş arası	271	300.31			
	41-50 yaş arası	165	297.65			
	51 yaş ve üzeri	62	322.80			
Öğrencilere adanma	20-30 yaş arası	110	307.06	3	.487	.922
	31-40 yaş arası	271	299.34			
	41-50 yaş arası	165	308.17			
	51 yaş ve üzeri	62	312.77			
Özverili çalışma	20-30 yaş arası	110	296.41	3	.789	.852
	31-40 yaş arası	271	303.58			
	41-50 yaş arası	165	305.56			
	51 yaş ve üzeri	62	320.06			
Ölçeğin geneli	20-30 yaş arası	110	313.90	3	1.768	.622
	31-40 yaş arası	271	296.23			
	41-50 yaş arası	165	304.17			
	51 yaş ve üzeri	62	324.84			

Yaş değişkenine göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleği adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($Ki-Kare_{(ölçeğin\ geneli)} = 1.768, p > 0.05$; $Ki-Kare_{(mesleğe\ bağlılık)} = 1.632, p > 0.05$; $Ki-Kare_{(öğrencilere\ adanma)} = .487, p > 0.05$; $Ki-Kare_{(özverili\ çalışma)} = .789, p > 0.05$). İstatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmasa da öğrencilere adanma ve özverili çalışma boyutunda yaş arttıkça mesleki adanmışlığın da arttığı; mesleki bağlılık alt boyutu ve ölçeğin geneli için ise 20-30 yaş arası ile 50 yaş üzerinde mesleki adanmışlığın daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin medeni durum değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Mann-Whitney U testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular

Boyut	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Mesleğe bağlılık	Bekâr	94	285.71	26856.5	22391.5	-1.194	.232
	Evli	514	307.94	158279.5			
Öğrencilere adanma	Bekâr	94	308.21	28971.5	23809.5	-.227	.820
	Evli	514	303.82	156164.5			
Özverili çalışma	Bekâr	94	295.49	27776.5	23311.5	-560	.575
	Evli	514	306.15	157359.5			
Ölçeğin geneli	Bekâr	94	293.36	293.36	23111	-.672	.501
	Evli	514	306.54	306.54			

Tablo 8’e göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı fark bulunmamıştır ($Z_{(ölçeğin\ geneli)} = -.672, p > 0.05$; $Z_{(mesleğe\ bağlılık)} = -1.194, p > 0.05$; $Z_{(öğrencilere\ adanma)} = -.227, p > 0.05$; $Z_{(özverili\ çalışma)} = -.560, p > 0.05$). İstatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmasa da ölçeğin geneli, mesleki bağlılık ve özverili çalışma alt boyutlarında evli öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin; öğrencilere adanma alt boyutunda ise bekâr öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin öğretim kademesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Kruskal-Wallis H testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretim Kademesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Boyutlar	Grup	n	Sıra Ortalaması	sd	Ki-Kare	p	Fark
Mesleki bağlılık	İlkokul (1)	183	314.54	2	2.326	.313	1-3
	Ortaokul (2)	275	307.13				
	Lise (3)	150	287.43				
Öğrencilere adanma	İlkokul (1)	183	337.45	2	12.505	.002	
	Ortaokul (2)	275	300.78				
	Lise (3)	150	271.12				
Özverili çalışma	İlkokul (1)	183	324.50	2	4.090	.129	
	Ortaokul (2)	275	299.93				
	Lise (3)	150	288.48				
Ölçeğin geneli	İlkokul (1)	183	331.98	2	9.834	.007	1-3
	Ortaokul (2)	275	304.12				
	Lise (3)	150	271.67				

Öğretim kademesi değişkenine göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleği adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve öğrencilere adanma alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($Ki-Kare_{ölçeğin\ geneli} = 9.834, p < 0.05$; $Ki-Kare_{öğrencilere\ adanma} = 12.505, p < 0.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Buna göre ölçeğin geneli ve öğrencilere adanma alt boyutunda ilkokul ile lise öğretmenleri arasında ilkokul öğretmenleri lehinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Mesleki bağlılık ve özverili çalışma alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır ($Ki-Kare_{mesleğe\ bağlılık} = 2.326, p > 0.05$; $Ki-Kare_{özverili\ çalışma} = 4.090, p > 0.05$). İstatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmasa da öğrencilere adanma ve özverili çalışma boyutunda da ilkokul öğretmenlerinin mesleki adanmışlık düzeylerinin ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin mesleki kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Kruskal-Wallis H testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgular

Boyutlar	Grup	n	Sıra Ortalaması	sd	Ki-Kare	p
Mesleki bağlılık	0-10 yıl	227	312.43	2	.875	.646
	11-20 yıl	231	301.27			
	21 yıl ve üzeri	150	297.47			
Öğrencilere adanma	0-10 yıl	227	298.41	2	.457	.796
	11-20 yıl	231	308.46			
	21 yıl ve üzeri	150	307.62			
Özverili çalışma	0-10 yıl	227	298.64	2	.490	.783
	11-20 yıl	231	306.33			
	21 yıl ve üzeri	150	310.56			
Ölçeğin geneli	0-10 yıl	227	301.49	2	.108	.947
	11-20 yıl	231	306.15			
	21 yıl ve üzeri	150	306.51			

Mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleği adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Ki-Kare(ölçeğin geneli) = .108, $p > 0.05$; Ki-Kare (mesleğe bağlılık) = .875, $p > 0.05$; Ki-Kare(öğrencilere adanma) = .457, $p > 0.05$; Ki-Kare (özverili çalışma) = .490, $p > 0.05$). İstatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmasa da ölçeğin geneli ve özverili çalışma boyutunda mesleki kıdem arttıkça mesleki adanmışlığın da arttığı; mesleki bağlılık alt boyutunda ise mesleki kıdem arttıkça mesleki adanmışlığın azaldığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin fakülte değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Mann-Whitney U testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular

Boyut	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Mesleğe bağlılık	Eğitim	453	306.05	138639.5	34406.5	-.393	.694
	Diğer	155	299.98	46496.5			
Öğrencilere adanma	Eğitim	453	310.52	140663.5	32382.5	-1.475	.140
	Diğer	155	286.92	44472.5			
Özverili çalışma	Eğitim	453	306.61	138895	34151	-.525	.599
	Diğer	155	298.33	46241			
Ölçeğin geneli	Eğitim	453	308.33	139672	33374	-.924	.356
	Diğer	155	293.32	45464			

Tablo 10'a göre fakülte değişkeninde öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı fark bulunmamıştır ($Z_{(\text{ölçeğin geneli})} = -.393, p > 0.05$; $Z_{(\text{mesleğe bağlılık})} = -.393, p > 0.05$; $Z_{(\text{öğrencilere adanma})} = -1.475, p > 0.05$; $Z_{(\text{özverili çalışma})} = -.525, p > 0.05$). İstatistiksel açıdan anlamlı bir fark çıkmasa da ölçeğin geneli, tüm alt boyutlarında eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin; diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin branş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşma durumunu belirlemeye yönelik olarak Kruskal-Wallis H testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Branş Değişkenine İlişkin Bulgular

Boyutlar	Grup	n	Sıra Ortalaması	sd	Ki-Kare	p	Fark
Mesleki bağlılık	Meslek eğitimi (1)	26	341.21	10	37.171	.000	3-6
							4-6
	Temel eğitim (2)	162	308.34				1-6
							8-6
	Güzel sanatlar (3)	25	404.90				2-6
							5-6

Tablo 11. (Devamı)

	Din Kültürü (4)	45	360.98				10-6
	Bilişim tek. (5)	29	305.76				9-6
	Psikolojik						7-6
	Danışmanlık ve	24	199.73				3-7
	Rehberlik (6)						4-7
	Fen ve matematik (7)	113	263.08				1-7
	Yabancı diller (8)	45	333.41				8-7
	Beden eğitimi (9)	32	298.81				2-7
	Türkçe ve sosyal (10)	105	303.05				
Öğrencilere adanma	Meslek eğitimi (1)	26	289.87				
	Temel eğitim (2)	162	341.07				
	Güzel sanatlar (3)	25	357.14				3-6
	Din Kültürü (4)	45	304.96				2-6
	Bilişim tek. (5)	29	316.88				5-6
	Psikolojik			10	26.286	.003	9-6
	Danışmanlık ve	24	218.42				8-6
	Rehberlik (6)						4-6
	Fen ve matematik (7)	113	264.62				3-7
	Yabancı diller (8)	45	313.88				2-7
Özverili çalışma	Beden eğitimi (9)	32	316.11				
	Türkçe ve sosyal (10)	105	294.97				
	Meslek eğitimi (1)	26	306.21				
	Temel eğitim (2)	162	320.88				3-6
	Güzel sanatlar (3)	25	369.70				5-6
	Din Kültürü (4)	45	327.41				4-6
	Bilişim tek. (5)	29	334.48	10			8-6
	Psikolojik						2-6
	Danışmanlık ve	24	217.08		19.778	.000	3-7
	Rehberlik (6)						
	Fen ve matematik (7)	113	271.43				

Tablo 11. (Devamı)

	Yabancı diller (8)	45	322.20			
	Beden eğitimi (9)	32	289.30			
	Türkçe ve sosyal (10)	105	300.43			
	Meslek eğitimi (1)	26	308.27			
	Temel eğitim (2)	162	327.21			
	Güzel sanatlar (3)	25	394.56			
	Din Kültürü (4)	45	340.78			3-6
	Bilişim tek. (5)	29	319.71			4-6
Ölçeğin geneli	Psikolojik			10	31.478 .000	2-6
	Danışmanlık ve	24	206.50			5-6
	Rehberlik (6)					3-7
	Fen ve matematik (7)	113	257.19			
	Yabancı diller (8)	45	322.82			
	Beden eğitimi (9)	32	308.89			
	Türkçe ve sosyal (10)	105	295.72			

Branş değişkenine göre veri analizi, birbirleriyle ilişkili olan öğretmen branşları ortak bir başlık altında toplanarak tabloda ifade edilmiştir. Meslek eğitimi başlığı içeriğinde; çocuk gelişimi ve eğitimi, el sanatları, hasta ve yaşlı hizmetleri, ihl meslek dersleri, meslek dersleri, moda tasarımı, yiyecek ve içecek hizmetleri, adalet branşları, temel eğitim içeriğinde; sınıf, okul öncesi, felsefe, tarih, coğrafya branşları, güzel sanatlar başlığı içeriğinde; resim, görsel sanatlar, müzik, teknoloji tasarım branşları, fen bilimleri başlığı içeriğinde; fizik, kimya, biyoloji branşları, yabancı diller başlığı içeriğinde; İngilizce, Almanca, Arapça branşları, Türkçe ve sosyal başlığı içeriğinde; Türk dili edebiyatı, Türkçe ve sosyal bilgiler branşları bulunmaktadır.

Branş değişkenine göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleği adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve tüm alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($Ki-Kare_{ölçeğin\ geneli} = 31.478, p < 0.05$; $Ki-Kare_{mesleki\ bağlılık} = 31.171, p < 0.05$; $Ki-Kare_{öğrencilere\ adanma} = 26.286, p < 0.05$; $Ki-Kare_{özverili\ çalışma} = 19.778, p < 0.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Buna göre mesleki bağlılık alt boyutunda PDR ile güzel sanatlar, din kültürü, mesleki eğitim, yabancı diller, temel eğitim, bilişim teknolojileri, Türkçe ve sosyal alanlar, beden eğitimi ve fen ve

matematik alanları arasında PDR aleyhinde; fen ve matematik alanları ile güzel sanatlar, din kültürü, mesleki eğitim, yabancı diller ve temel eğitim arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Öğrencilere adanma alt boyutunda PDR ile güzel sanatlar, temel eğitim, bilişim teknolojileri, beden eğitimi, yabancı diller ve din kültürü arasında PDR aleyhinde; fen ve matematik alanları ile güzel sanatlar ve temel eğitim arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Özverili çalışma alt boyutunda PDR ile güzel sanatlar, bilişim teknolojileri, din kültürü, yabancı diller ve temel eğitim arasında PDR aleyhinde; fen ve matematik alanları ile güzel sanatlar arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Ölçeğin geneli için ise PDR ile güzel sanatlar, din kültürü, temel eğitim ve bilişim teknolojileri arasında PDR aleyhinde; güzel sanatlar ile fen ve matematik alanları arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırma doğrultusunda varılan sonuçlar ortaya konulmuş, söz konusu sonuçlar ilgili araştırmalar ile tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik adanmışlık düzeylerinin hem ölçeğin geneli hem de alt boyutları için çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerine ilişkin birçok çalışma yapılmış ve bu çalışmayla benzer sonuçlar elde edilmiştir (Karagöz, 2008; Kozikoğlu & Senemoğlu, 2018; Pehlivan-Kapan, 2020; Zöğ, 2007). Altunay (2017), Artun (2008), Kandemir (2019), Kızıl (2014), Kozikoğlu ve Özcanlı (2020), Turhan vd. (2012), Yıldırım ve Tösten (2019) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Babaoğlu ve Ertürk'ün (2013) yaptıkları çalışmanın sonucunda öğretmenlerin okula ve çalışma grubuna adanmışlıklarının yüksek düzeyde; öğretim işlerine ve mesleğe adanmışlıklarının ise çok yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Alanyazın araştırması sonucunda bu çalışmayla farklı sonuçlar elde edilen araştırmalarda mevcuttur. Bozdaş'ın (2013) yaptığı araştırma sonucunda sınıf ve branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür.

Aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyini belirlemeye yönelik çalışmasıyla Kozikoğlu (2016) mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe yeterli düzeyde kendilerini adanmış olarak hissettiklerini ve ölçek sonucunda da elde ettiği verilere göre aday öğretmenlerin mesleğe yüksek düzeyde adanmış oldukları bilgisine ulaşmıştır. Aynı şekilde aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyine ilişkin çalışmasıyla Engin (2020) pedagojik formasyon eğitimi alan aday öğretmenlerin, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre mesleki adanmışlığa ilişkin mesleğe bağlılık ve özverili çalışma alt boyutlarında puanlarının daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir.

Bu bulgulardan hareketle, yapılan araştırmaların çoğunda öğretmenlerin mesleklerini değerli buldukları, mesleklerine önem verdikleri, mesleklerine adanmış oldukları, meslekleri için birçok fedakârlıklarda bulunabilecekleri gibi birçok sonuç elde edilebilir. Bazı araştırmalarda ise öğretmenlerin mesleklerini sevmedikleri, istemedikleri meslekleri yaptıkları, mesleklerine adanmamış oldukları, mesleklerini yaparken verim alamadıkları ya da verimli

olamadıkları gibi verilerle de karşılaşılabılır. Bu sayılan bütün nedenlerden ötürü öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin çeşitlilik gösterdiği düşünülebilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmada öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında kadın öğretmenlerin ortalamalarının erkek öğretmenlerin ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Alanyazın incelemesi sonucunda bu çalışmayla tutarlı birçok çalışmayla karşılaşılmaktadır (Kızıl, 2014; Kozikoğlu & Özcanlı, 2020; Pehlivan-Kapan, 2020; Turhan vd., 2012; Zöğ, 2007). Alanyazında bu çalışmayla tutarlılık göstermeyen ve erkek öğretmenlerin lehine sonuçlanan araştırmalarda bulunmaktadır (Altunay, 2017; Artun, 2008; Eroğlu, 2007; Güner, 2006; Kandemir, 2019; Karagöz, 2008). Ayrıca alanyazında cinsiyete göre farklılığın oluşmadığı araştırmalarda mevcuttur (Örer, 2020).

Engin (2020) aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyine ilişkin yaptığı araştırmada, pedagojik formasyon eğitimi alan adaylar ile eğitim fakültesinde öğrenim gören adayların cinsiyet değişkeni açısından sonuçlarının benzerlik gösterdiği verisine ulaşmıştır. Her ikisinde de kadın öğretmenlerin ortalamaları erkek öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

Bu bulgular ışığında, kadın öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyiyle erkek öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ancak kadın öğretmenlerin ortalamalarının erkek öğretmenlerin ortalamalarından fazla olmasının nedeni kadınların anaç özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir. Hatta kadın öğretmenlerin doğaları gereği öğretmenlik mesleğiyle kendilerini daha kolay içselleştirdikleri için mesleklerine daha fazla fedakârlık ve bağlılık göstermeleri de neden olabilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Yaşa Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Araştırma çalışmasında öğretmenlerin yaş değişkenine göre öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ölçeğin öğrencilere adanma ve özverili çalışma boyutunda yaş arttıkça mesleki adanmışlığın da arttığı; mesleki bağlılık alt boyutu ve ölçeğin geneli için ise 20-30 yaş arası ile 50 yaş üzerinde mesleki adanmışlığın daha yüksek olduğu söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmayla paralellik gösteren çalışmalar mevcuttur. Turhan vd., (2012) yaptıkları çalışma sonucunda 51 ve üzeri yaşlardaki sınıf öğretmenlerinin mesleklerine daha

çok sevgi duydukları ve daha çok gayret ettiği; Karagöz'ün (2008) yaptığı çalışma sonucunda ise 51 ve üzeri yaşlardaki öğretmenlerin normatif ve duygusal adanmışlıklarının diğer yaş grubuna sahip öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Artun (2008), Eroğlu (2007), Güner (2006) ve Zöğ (2007) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin yaşı arttıkça adanmışlık düzeylerinin de arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kızıl'ın (2014) yaptığı araştırmada ise 51 ve üzeri yaşlardaki öğretmenlerin en yüksek; 20-30 yaş grubundaki öğretmenlerin ise en düşük örgütsel adanmışlık düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Örer (2020) araştırmasında ölçeğin özverili çalışma alt boyutunda 46 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin puanlarının 25 yaş ve altında olanlardan daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur.

20-30 yaşları arasındaki öğretmenlerin çoğunluğu bekâr veya yeni evlenmiş kişilerdir. Bu nedenle bu yaşlardaki öğretmenlerin aile bireylerine çok fazla zaman ayırmasına ve ilgi göstermesine gerek yoktur. Bunun yanında günlük yaşamda yerine getirmeleri gereken sorumlulukları da azdır. Aynı durumlar ailevi yükümlülüklerinin azalmaya başlaması nedeniyle 50 yaş üstündeki öğretmenler içinde söz konusudur. Bunlardan dolayı 20-30 yaşları arasındaki ve 50 yaş üstündeki öğretmenlerin mesleklerine adanmışlıkları, yönelimleri ve ilgileri artmış olabilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ölçeğin geneli, mesleki bağlılık ve özverili çalışma alt boyutlarında evli öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin; öğrencilere adanma alt boyutunda ise bekâr öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma gibi Artun (2008) ve Karagöz (2008) araştırmalarında medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Eroğlu (2007) yaptığı araştırmada bekâr öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyinin evli öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu elde etmiştir.

Bu verilere dayalı olarak, evli öğretmenlerin mesleklerini sevmelerine, mesleklerine önem vermelerine ve mesleki görevlerini layıkıyla yerine getirmelerine rağmen öğrencilere daha çok zaman ayıramamalarının ve ilgi göstermemelerinin nedeni ailevi sorumluluklarının fazla olması olabilir. Bekâr öğretmenlerin ise ailevi sorumluluklarının az olmasından dolayı günlük yaşamda boş zamanları fazla ve uğraşı alanları azdır. Bu boşluğu da öğrencilere daha çok zaman harcayarak ve öğrencilerle daha fazla ilgilenerek doldurdıkları düşünülebilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Öğretim Kademesine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmada ölçeğin geneli ve öğrencilere adanma alt boyutunda ilkökul ile lise öğretmenleri arasında ilkökul öğretmenleri lehinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Mesleki bağlılık ve özverili çalışma alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. İstatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmasa da öğrencilere adanma ve özverili çalışma boyutunda da ilkökul öğretmenlerinin mesleki adanmışlık düzeylerinin ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Kızıl (2014) ve Zöğ'e (2007) göre ilkökul kademesindeki öğretmenler en yüksek; ortaokul kademesindeki öğretmenler ise en düşük örgütsel adanmışlık düzeyine sahiptir. Örer (2020) çalışmasında ölçeğin mesleğe bağlılık alt boyutunda ilkökul öğretmenlerinin puanlarının lise öğretmenlerinininkinden daha yüksek olduğuna ulaşmıştır. Kandemir (2019), Kozikoğlu ve Özcanlı (2020) ise araştırmalarında öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin okul kademesine göre farklılaşmadığını, yani adanmışlıklarının benzer düzeyde olduğunu elde etmişlerdir.

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda, ilkökul öğretmenleri aynı sınıflarda uzun süre çalıştıkları için öğrencilerini daha iyi gözlemlemekte ve tanımaktadırlar. Böylece öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını tespit edip daha iyi bir şekilde planlar hazırlamaktadırlar. Ortaokul ve lise öğretmenlerinin ilkökul öğretmenlerine göre öğrencileri gözlemleme ve tanıma şansları daha az olduğu için öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda plan hazırlamaları zorlaşmaktadır. Bunun sonucunda da ilkökul öğretmenlerinin, ortaokul ve lise öğretmenlerine göre meslekte daha yüksek başarı elde etmelerinden dolayı mesleğe adanmışlık düzeyi yüksek olabilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmada ölçeğin geneli ve özverili çalışma boyutunda mesleki kıdem arttıkça mesleki adanmışlığın da arttığı; mesleki bağlılık alt boyutunda ise mesleki kıdem arttıkça mesleki adanmışlığın azaldığı tespit edilmiştir. Altunay (2017), Artun (2008), Güner (2006), Karagöz (2008), Kızıl (2014) ve Zöğ (2007) tarafından yapılan araştırmalarda da bu çalışmayla benzer sonuç elde edilmiştir. Kandemir (2019) çalışmasında bu çalışmanın tam tersi bulguya ulaşmıştır. Kozikoğlu ve Özcanlı (2020) araştırmasında 1-5 yıl arası deneyime sahip öğretmenler ile 16 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Pehlivan-Kapan (2020) araştırmasında 11-15 yıl mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mesleğe bağlılık ve öğrencilere adanma algılarının 0-5 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerden ve 16 yıl ve üzeri deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin özverili çalışma algısının 1-5 yıl deneyime sahip olanlardan daha yüksek

olduğunu elde etmiştir. Örer (2020) araştırmasında ölçeğin özverili çalışma alt boyutunda 6-10 yıl görev yapan öğretmenlerin puanlarının 21-25 yıl ve 26-üstü yıl görev yapanlardan daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bozdaş (2013) ise araştırmasında hizmet yılına göre sınıf öğretmenlerinin mesleki adanmışlık düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu, branş öğretmenlerinin arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucunu bulmuştur.

Bu bulgulardan yola çıkarak, yıllar geçtikçe öğretmenler meslekte yetkinleşmekte ve birçok tecrübe kazanmaktadır. Bundan dolayı öğretmenlerin başka mesleklere ve çalışma alanlarına geçiş yapmaları azalmaktadır. Öğretmenlerinde meslekte elde ettikleri bu olgunlaşmanın etkisiyle öğretmenlik mesleğine bağlılıklarının ve adanmışlıklarının zamanla birlikte arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Mezun Olunan Fakülteye Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin; diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Altunay (2017) tarafından yapılan çalışmada bu çalışmanın tam tersi sonuç elde edilmiştir. Artun (2008) araştırmasında eğitim fakültesi, fen-edebiyat fakültesi, lisansüstü, eğitim enstitüsü ve diğer fakültelerden mezun olan öğretmenler arasında öğretmenlik mesleğine, okula ve öğretim işlerine adanma alt ölçeklerinden elde edilen puanlar açısından anlamlı bir fark elde edememiştir. Örer (2020) ise çalışmasında mezun olunan fakülteye göre öğretmenlerin mesleğe adanmışlığında farklılaşma olmadığı sonucunu bulmuştur.

Bu çalışmanın verilerinden hareketle, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler öğretmenlik mesleğinin niteliklerine uygun olarak yetiştirilmektedir. Hizmet öncesi eğitim programları ve meslek içi eğitim etkinlikleriyle öğretmenlik mesleğinin birtakım vasıflarını öğrenmektedirler. Bu donanımlara sahip bir şekilde görevlerini icra ettikleri için meslekte hedeflenen verimi elde etmektedirler. Eğitim fakültesi dışında fakültelerden mezun olan öğretmenler öğretmenlik mesleğinin niteliklerine uygun olarak yetiştirilmediği için meslekte yeterince verimli olamamaktadırlar. Bu nedenle eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin mesleğe adanmışlığı diğer fakülteden mezun olan öğretmenlere oranla daha yüksek olabilir.

Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Branşa Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmada öğretmenlerin branş değişkenine göre öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında ölçeğin genelinde PDR ile güzel sanatlar, din kültürü, temel eğitim ve bilişim

teknolojileri arasında PDR aleyhinde; güzel sanatlar ile fen ve matematik alanları arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Mesleki bağlılık alt boyutunda PDR ile güzel sanatlar, din kültürü, mesleki eğitim, yabancı diller, temel eğitim, bilişim teknolojileri, Türkçe ve sosyal alanlar, beden eğitimi ve fen ve matematik alanları arasında PDR aleyhinde; fen ve matematik alanları ile güzel sanatlar, din kültürü, mesleki eğitim, yabancı diller ve temel eğitim arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Öğrencilere adanma alt boyutunda PDR ile güzel sanatlar, temel eğitim, bilişim teknolojileri, beden eğitimi, yabancı diller ve din kültürü arasında PDR aleyhinde; fen ve matematik alanları ile güzel sanatlar ve temel eğitim arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Özverili çalışma alt boyutunda PDR ile güzel sanatlar, bilişim teknolojileri, din kültürü, yabancı diller ve temel eğitim arasında PDR aleyhinde; fen ve matematik alanları ile güzel sanatlar arasında fen ve matematik alanları aleyhinde anlamlı farka ulaşılmıştır. Alanyazın incelemesi sonucunda Karagöz (2008) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlıkları, meslek öğretmenlerinkinden daha yüksek olduğu; Kızıl (2014) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlıkları fen ve matematik branşındaki öğretmenlerden yüksek olduğu; Altunay (2017) araştırmasında ilköğretim öğretmenlerinin mesleki adanmışlık düzeylerinin branşa göre farklılık gösterdiği, Kandemir (2019) ise araştırmasında branş öğretmenlerinin benzer adanmışlık düzeyine sahip olduğu ve Örer (2020) araştırmasında ölçeğin mesleğe bağlılık alt boyutunda sınıf öğretmenlerinin puanlarının fizik, kimya, biyoloji branşında olanlardan ve özverili çalışma alt boyutunda fen bilgisi öğretmenlerinin puanlarının bilişim, böte, tasarım branşında olanlardan daha yüksek olduğu ve öğrencilere adanma alt boyutunda ise öğretmenlerin puanlarında farklılaşma olmadığı sonucuna varmıştır. Bu çalışmanın sonucunun tam aksi sonuca varan araştırmalara da ilgili alanyazında rastlanılmaktadır (Altunay, 2017; Artun, 2008; Bozdaş, 2013; Güner, 2006; Kozikoğlu & Özcanlı, 2020).

Bu bulgular ışığında, PDR öğretmenleri; güzel sanatlar, din kültürü, temel eğitim ve bilişim teknolojileri öğretmenlerine göre daha az eğitim-öğretim faaliyetlerinin içindeler. Okul içinde meslektaşları ve öğrenciler ile daha az aynı ortamlarda bulunmakta ve sınırlı düzeyde iletişim kurmaktadırlar. Konferans, seminer, proje çalışmaları gibi etkinlikler düzenlemeleri de bu branştaki öğretmenleri mesleki anlamda tatmin etmemektedir. Bu bakımdan PDR öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeyleri düşük olabilir. Güzel sanatlar branşındaki öğretmenler, fen ve matematik bilimleri branşlarındaki öğretmenlere göre mesleklerini icra ederken daha rahat ve özgür oldukları için samimi ortamlar oluşmaktadır. Bu ortamların etkisiyle mesleklerinden bekledikleri doyumu elde ettiklerinden dolayı güzel sanatlar branşındaki öğretmenlerin mesleğe adanmışlıkları daha yüksek olabilir.

Öneriler

Araştırmada varılan sonuçlar ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Bu araştırma ele alınan konunun daha derinlemesine araştırılmasına imkân verebilecek nitel araştırma yöntemleri kullanılarakta yapılabilir.
- Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin öğrenci ve okul başarısına etkisini inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Veli-öğrenci beklentilerinin öğretmenlerin mesleğe adanmışlığı üzerindeki etkisi incelenebilir.
- Mesleğe adanmışlığın öğretmenlerin toplumsal değişmedeki etkilerini ne ölçüde yansıdığına dair araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin okul türüne(devlet-özel) göre değişiklik gösterip-göstermediği araştırılabilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Erkek öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerini artırmak amacıyla kadın ve erkek öğretmenlerin birbirleriyle iş birliği yapabileceği ve birlikte ortak çalışma alanlarının oluşturulabileceği faaliyetler düzenlenebilir.
- İlkokul öğretmenlerinin mesleğini icra ederken yaptıkları çalışmalar takip edilip bu doğrultuda ortaokul ve lise öğretmenlerine örnek çalışmalar yaptırılarak ortaokul ve lise öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeyleri arttırılabilir.
- Eğitim fakültesinin dışında diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerini artırmak amacıyla öğretmenler arası iş birliğini ve mesleki gelişim etkinliklerini artırıcı çalışmalar yapılabilir.
- Öğretmenlik mesleğinin sevebilecek yönlerini tanıtmaya yönelik seminerler, hizmet içi eğitimler düzenlenerek mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe bağlılığı ve adanmışlığı artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S., & Baysal, Z. N. (2013). *Pedagojik-androgojik formasyon ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme* (1. baskı). Pegem Akademi.
- Adey, P. (2004). *The profesional development of teachers: Practica and theory*. Kluwer Academic.
- Altunay, E. (2017). İlköğretim okulu öğretmenlerinin güven adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 213, 37-66.
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.
- Artun, B. (2008). *Anadolu Lisesi öğretmenlerinin örgütsel adanmışlık düzeylerinin örgütsel değişmeye ilişkin tutumlarına etkisi (İstanbul ili örneği)* (Tez No. 234797) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arrowsmith, J., & Parker, J. (2013). The meaning of ‘employee engagement’ for the values and roles of the HRM function. *The International Journal of Human Resource Management*, 24(14), 2692-2712.
- Asan, A. & Güneş, G. (2000). Oluşturmacı öğrenme yaklaşımına göre hazırlanmış bir örnek ünite etkinliği. *Millî Eğitim Dergisi*, 147, 50-53.
- Aydın, M. (1987). Bir hizmet içi eğitim olarak denetim. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 241-249.
- Babaoğlu, E., & Ertürk, E. (2013). Öğretmenlerin örgütsel adalet algısı ile örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 87-101.
- Balay, R. (2000). *Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık*. Nobel.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Başar, H. (2001). *Sınıf yönetimi*. Pegem Akademi.
- Beare, H. (2001). *Creating the future school*. Routledge Falmer.
- Budak, Y. (1998). Eğitimde toplam kalite yönetimi açısından öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve programlarına bir yaklaşım. *Milli Eğitim Dergisi*, 140, 35-38.
- Borko, H. (2004). Professional development and teacher learning: Mapping the terrain. *SAGE Journals*, 33(8), 3-15. <https://doi.org/10.3102/0013189X033008003>
- Bozdaş, Ş. (2013). *Öğretmenlerin mesleklerine adanmışlık düzeyleri ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 363193) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (9. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (11. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Pegem Akademi.
- Byrne, B. M., & Campbell, T. L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30(4), 555-574.

- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Celep, C. (1998). Eğitim örgütlerinde öğretmenlerin örgütsel adanmışlığı. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 22(108), 56-62.
- Celep, C. (2000). *Eğitimde örgütsel adanma ve öğretmenler*. Anı.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Croswell, L. (2006). *Understanding teacher commitment in times of change* [Unpublished doctoral dissertation]. Queensland University of Technology.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237.
- Dağlıoğlu, E. (2009). Okul öncesi öğretmenin özellikleri ve okul öncesi eğitime öğretmen yetiştirme. G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* (3. baskı, ss. 40-80). Anı.
- Day, C. (2000). *A passion for teaching*. Routledge Falmer.
- Dalay, G. (2007). *The relationship between the variables of organizational trust, job engagement, organizational commitment and job involvement* (Tez No. 209238) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı* (2. baskı). Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: Öğretme sanatı* (11. baskı). Pegem Akademi.
- Demirhan, G. (2010). *Eğitim yöneticilerinin yönetsel tarzları ile öğretmenlerin adanmışlık ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 290028) [Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi-Uşak]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dilaver, H. (1996). *Türkiye’de öğretmen istihdamının dünü, bugünü ve yarını: Eğitimimize bakışlar*. Kültür Koleji Vakfı.
- Dou, D., Devos, G., & Valcke, M. (2017). The relationships between school autonomy gap, principal leadership, teachers’ job satisfaction and organizational commitment. *Educational Management Andministration & Leadership*, 48(6), 959-977.
- Dunne, R., & Wragg, T. (1994). *Effective teaching*. Routledge.
- Engin, M. Ç. (2020). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin adanmışlıkları ile öğretim tekniklerini seçme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 623608) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Alkım.
- Erden, M. (2005). *Sınıf yönetimi*. Epsilon.
- Ergun, T. (1975). Uluslararası örgütlerde bağlılık kavramı. *Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Dergisi*, 8(4), 97-106.
- Eroğlu, S. (2007). *Toplam kalite yönetimi uygulanan ortaöğretim kurumlarında öğretmenlerin örgütsel adanmışlık ve motivasyon düzeyleri* (Tez No. 206544) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- European Commission. (2007). *Communication from the European Commission to the European Parliament: Improving the quality of teacher education*, Brussels.

- Firestone, W., & Pennel, J. (1993). Teacher commitment, working conditions and differential incentive policies. *Review of Educational Research*, 63, 489-525.
- Gözütok, F. D., & Karacaoğlu, Ö. C. (2007). Öğretmen yeterliliklerini belirleme ve öğretmen yeterlilikleri ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 45-58.
- Guskey, T. R. (1994). Results-oriented professional development: In search of an optimal mix of effective practices. *Journal of Staff Development*, 15(4), 42-50.
- Gül, İ., & Aslan, D. (2016). Okul, aile ve toplum ilişkilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 203-218.
- Gündüz, H. B. (2007). Bir meslek olarak öğretmenlik. M. D. Karşı, (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (ss. 217-240). Pegem Akademi.
- Güner, H. (2006). *Öğretmenlerin adanmışlık sorunu: İstanbul ili örneğinde bir çalışma* (Tez No. 231849) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gürkan, T. (2005). Öğretmen nitelikleri, görev ve sorumlulukları. A. Oktay & Ö. P. Unutkan, (Eds.), *Okul öncesi eğitimde güncel konular* (ss. 61-84). Morpa Kültür.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Journal of Business Research Methods*, 6, 53-60.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55.
- İlğan, A. (2017). *Öğretmenlerin mesleki gelişimi ve denetimi*. Anı.
- Jones, L. A. (2006). *Passionate teacher-virtuous teaching. exploring the relationship between teacher calling, teacher passion and character education* [Unpublished master's thesis]. Baylor Üniversitesi.
- Kabakçı-Yurdakul, I. (2008). Öğretmenlikte mesleki gelişim modelleri. I. Kabakçı-Yurdakul (Eds.), *Öğretmenlikte mesleki gelişim* (ss. 1-28). Anadolu Üniversitesi.
- Kandemir, M. (2019). *Öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgileri, mesleğe adanmışlıkları ve teknoloji kullanım düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 593028) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karagöz, A. (2008). *İlk ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin öğretmenler tarafından algılanan etik liderlik rolleri ile öğretmenlerin örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki (Bursa ili örneği)* (Tez No. 226280) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karahan, A. (2008). Çalışma ortamındaki statü farklılıklarının örgütsel bağlılığa etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 231-246.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Kızıl, Ş. (2014). *Öğretmenlerin duygusal zekâları ile örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki* (Tez No. 358489) [Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kozikoğlu, İ. (2016). *Öğretimin ilk yılı: Mesleğin ilk yılındaki öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler, hizmet öncesi eğitim yeterlikleri ve mesleğe adanmışlıkları* (Tez No. 435302) [Doktora tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Kozikoğlu, İ., & Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(1), 270-290.
- Kozikoğlu, İ., & Senemoğlu, N. (2018). Öğretmenlik mesleğine adanmışlık ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2614-2625. <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i4.5389>
- Kök, M., Çiftçi, M., & Ayık, A. (2011). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin bir inceleme (okul öncesi öğretmenliği örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 169-183.
- Kulbak, H. (2019). *Öğretmenlerin mesleki gelişime yönelik motivasyonları ve mesleki gelişimleri önünde algıladıkları engeller: Bir karma yöntem araştırması* (Tez No. 591642) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kuru, N. (2000). *Nitelikli bir okul öncesi eğitim öğretmeninde beklenen kişisel yeterliliklerin, eğitimde kalite kapsamında incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Alkım.
- Leithwood, K. A., & Sun, J. (2012). The nature and effects of transformational school leadership: A meta-analytic review of unpublished research. *Educational Administration Quarterly*, 48(3), 387-423.
- Librera, W. L., Eyck, R. T., Dolan, J., Brady, J., & Aviss-Spedding, E. (Ed.). (2004). *New Jersey professional standards for teachers and school leaders*. New Jersey Department of Education.
- Mart, Ç. T. (2013). A passionate teacher: Teacher commitment and dedication to student learning. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 2(1), 2013, 437-442.
- Marston, S. H. (2010). Why do they teach a comparison of elementary, high school and college teachers. *Journal of Education*, 131(2), 437-454.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (1990). *Millî Eğitim Temel Kanunu*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. MEB.
- Mostert, K., & Rathbone, A. D. (2007). Work characteristics, work-home interaction and engagement of employees in the mining industry. *Management Dynamics: Journal of the Southern African Institute for Management Scientists*, 16(2), 36-52.
- Odabaşı, H. F. (2009). *Öğretmenlikte mesleki gelişim*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 187-193. <https://doi.org/10.1500.12415/4751>
- Örer, H. (2020). *Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yeterlik algıları, mesleki adanmışlık algıları ve mesleki dayanıklılık inançlarının incelenmesi* (Tez No. 638939) [Yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pascal, C. (1993). *Under-fives in the infant classroom*. Trentham.

- Pehlivan-Kapan, S. O. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 646096) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pietsch, M. Tulowitzki, P., & Koch, T. (2018). On the differential and shared effects of leadership for learning on teachers' organizational commitment and job satisfaction: a multilevel perspective. *Educational Andministration Quarterly*, 46, 1-37.
- Polat, S. (2010). *Eğitimde ve sınıf içi süreçlerde cinsiyetçi yaklaşım* (Tez No. 257954) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Schaufeli, W. B., Bakker, A. B., & Salanova M. (2006). The measurement of work engagement with a short questionnaire: A cross-national study. *Educational and Psychological Measurement*, 66(4), 701-716.
- Shukla, S. (2014). Teaching competency, professional commitment and job satisfaction- a study of primary school teachers. *Journal of Research & Method in Education*, 4(3), 44-64.
- Sutton, R., & Wheatley, K. (2003). Teachers' emotions and teaching: A review of the literature and directions for future research. *Educational Psychology Review*, 15, 327-358.
- Sünbül, A. M. (2001). Bir meslek olarak öğretmenlik. Ö. Demirel & Z. Kaya, (Eds.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (ss. 223-254). Pegem Akademi.
- Süral, S. (2016). Öğretmenliğin rolü ve özellikleri. F. Susar-Kırmızı & N. Duban, (Eds.), *Eğitim bilimine giriş* (ss. 275-310). Anı.
- Şişman, M., & Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Şişman, M. (2011). *Eğitim bilimine giriş* (8. baskı). Pegem Akademi.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2010). *Sage handbook of mixed methods in social & behavioral research* (2nd ed.). Sage.
- Tezcan, M. (1982). *Eğitim sosyolojisine giriş*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Turhan, M., Demirli, C., & Nazik, G. (2012). Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeyine etki eden faktörler: Elâzığ örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 179-192.
- Tutkun, Ö. F., & Aksoyalp, Y. (2010). 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme eğitim programının boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 361-370.
- Ural, A. (2011). Türkiye'de öğretmen yetiştirme. S. Aynal-Kilimci, (Ed.), *Öğretmenlik eğitimine ilişkin bir model önerisi* (ss. 209-221). Pegem Akademi.
- Üstüner, M. (2009). Teacher' organizational commitment scale: A validity and reliability study. *Inonu University Journal of the faculty of Education*, 10(1), 1-17.
- Villegas-Reimers, E. (2003). *Teacher professional development: An international review of literature*. UNESCO: International Institute for Educational Planning.
- Yetim, A. A., & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- Yıldırım, İ., & Tösten, R. (2019). *Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları ile mesleki adanmışlıklarının incelenmesi* (Tez No. 537379) [Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi-Diyarbakır]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Zöğ, H. (2007). *İstanbul ili Kâğıthane ilçesinde görev yapan ilköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel adanmışlıkları ile işdoyumları arasındaki ilişki* (Tez No. 219318) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

EKLER

EK-1. Dağılımın Merkezi Eğilim Ölçüleri ve Çarpıklık-Basıklık Katsayıları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	Grup		
<i>Genel</i>		Ortalama	4.54
		Ortanca	4.70
		Çarpıklık	-1.646
		Çarpıklığın standart hatası	.099
		Basıklık	3.034
		Basıklığın standart hatası	.198
<i>Yaş</i>	20-30 yaş arası	Ortalama	4.49
		Ortanca	4.75
		Çarpıklık	-1.555
		Çarpıklığın standart hatası	.230
		Basıklık	2.208
		Basıklığın standart hatası	.457
	31-40 yaş arası	Ortalama	4.55
		Ortanca	4.70
		Çarpıklık	-1.890
		Çarpıklığın standart hatası	.148
		Basıklık	4.546
		Basıklığın standart hatası	.295
	41-50 yaş arası	Ortalama	4.55
		Ortanca	4.70
		Çarpıklık	-1.271
		Çarpıklığın standart hatası	.189
		Basıklık	1.218
		Basıklığın standart hatası	.376
	51 yaş ve üzeri	Ortalama	4.59
		Ortanca	4.75
		Çarpıklık	-1.404
		Çarpıklığın standart hatası	.304
		Basıklık	1.289
		Basıklığın standart hatası	.599
<i>Cinsiyet</i>	Erkek	Ortalama	4.45
		Ortanca	4.65
		Çarpıklık	-1.072
		Çarpıklığın standart hatası	.166
		Basıklık	.399
		Basıklığın standart hatası	.330
	Kadın	Ortalama	4.59
		Ortanca	4.75

<i>Medeni Durum</i>		Çarpıklık	-2.073
		Çarpıklığın standart hatası	.123
		Basıklık	5.600
		Basıklığın standart hatası	.246
	Bekâr	Ortalama	4.52
		Ortanca	4.65
		Çarpıklık	-1.339
		Çarpıklığın standart hatası	.249
		Basıklık	1.530
		Basıklığın standart hatası	.493
	Evli	Ortalama	4.54
		Ortanca	4.73
		Çarpıklık	-1.701
		Çarpıklığın standart hatası	.108
		Basıklık	3.303
		Basıklığın standart hatası	.215
<i>Öğretim Kademesi</i>	İlkokul	Ortalama	4.60
		Ortanca	4.80
		Çarpıklık	-1.470
		Çarpıklığın standart hatası	.180
		Basıklık	1.584
		Basıklığın standart hatası	.357
	Ortaokul	Ortalama	4.53
		Ortanca	4.75
		Çarpıklık	-1.892
		Çarpıklığın standart hatası	.147
		Basıklık	3.915
		Basıklığın standart hatası	.293
	Lise	Ortalama	4.48
		Ortanca	4.55
		Çarpıklık	-1.168
		Çarpıklığın standart hatası	.198
		Basıklık	1.565
		Basıklığın standart hatası	.394
<i>Mesleki Kıdem</i>	0-10 yıl arası	Ortalama	4.51
		Ortanca	4.75
		Çarpıklık	-1.800
		Çarpıklığın standart hatası	.162
		Basıklık	3.631
		Basıklığın standart hatası	.322
	11-20 yıl arası	Ortalama	4.56
		Ortanca	4.70
		Çarpıklık	-1.513
		Çarpıklığın standart hatası	.160
		Basıklık	2.446

		Basıklığın standart hatası	.319
		Ortalama	4.54
		Ortanca	4.73
		Çarpıklık	-1.354
21 yıl ve üzeri		Çarpıklığın standart hatası	.198
		Basıklık	1.328
		Basıklığın standart hatası	.394
		Ortalama	4.55
		Ortanca	4.75
		Çarpıklık	-1.617
Eğitim fakültesi		Çarpıklığın standart hatası	.115
		Basıklık	2.734
Mezun Olunan		Basıklığın standart hatası	.229
Fakülte		Ortalama	4.50
		Ortanca	4.65
		Çarpıklık	-1.701
Diğer fakülteler		Çarpıklığın standart hatası	.195
		Basıklık	3.625
		Basıklığın standart hatası	.387

EK-2. Kişisel Bilgi Formu

Değerli öğretmenim; bu bölümde kişisel bilgilerinizi belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Lütfen, size en uygun seçeneği işaretleyiniz ve gerekli yerleri doldurunuz.

Yaşınız (Yıl olarak): ☐ 20-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61 ve Üzeri

Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

Medeni durumunuz: ☐ Evli ☐ Bekâr

Öğretmenlik yaptığınız kademe: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise

Mesleki kıdeminiz (Yıl olarak): ☐ 0-10 ☐ 11-20 ☐ 21-30 ☐ 31-40 ☐ 41 ve Üzeri

Branşınız (Lütfen yazınız):.....

Mezun olduğunuz fakülte (Lütfen yazınız):.....

EK-3. Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği

Acıklama: Aşağıda öğretmenlik mesleğine adanmışlık durumlarını açıklayan bazı davranış ifadelerine yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen ifadelere ne düzeyde katıldığınızı sizin durumunuzu yansıtan dereceyi gösteren rakamı daire içine alarak belirtiniz. <u>Lütfen, hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.</u>		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Öğretmenlik mesleğini severek yapıyorum.	1	2	3	4	5
2	Öğretmen olarak öğrencilerle çalışmaktan zevk alıyorum.	1	2	3	4	5
3	Öğretmen olmaktan gurur duyuyorum.	1	2	3	4	5
4	Kendimi bu mesleğe ait hissediyorum.	1	2	3	4	5
5	Mesleğimle aramda duygusal bir bağ olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
6	Eğer bir kez daha tercih şansım olsaydı, yine öğretmenliği seçerdim.	1	2	3	4	5
7	Benim için öğretmenlik yaşamımın önemli bir parçasıdır.	1	2	3	4	5
8	Hayatımın geri kalanını da öğretmen olarak geçirmek istiyorum.	1	2	3	4	5
9	Mesleğimi nitelikli olarak devam ettirmek için çok çaba harcıyorum.	1	2	3	4	5
10	Bir öğretmen olarak mesleğimin statüsünü yükseltmek için çok çaba harcıyorum.	1	2	3	4	5
11	Mesleki gelişimim için yaşamımın başka alanlarında birçok şeyden feragat ediyorum.	1	2	3	4	5
12	Kendi alanımdaki gelişmeleri takip etmek benim yaşamımda önceliklidir.	1	2	3	4	5
13	Öğrencilerimin potansiyellerini en üst seviyeye çıkarmak benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
14	Ders dışı zamanlarda öğrencilerimle vakit geçirerek onlara yardımcı olmak benim için büyük bir zevktir.	1	2	3	4	5
15	Her öğrencimin başarılı olabilmesi için elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorum.	1	2	3	4	5
16	Bireysel problemleri olan öğrencilere okul/ders dışında da yardımcı olurum.	1	2	3	4	5
17	Öğrencilere faydalı olabilmek için farklı kaynaklara başvururum.	1	2	3	4	5
18	Öğrencilerim ne zaman ne konuda yardıma ihtiyaç duyarlarsa onların yanında olurum.	1	2	3	4	5
19	Öğrencilerimin etkili öğrenmeleri için zaman ve mekân gözetmeksizin öğrencilerimle birlikte çalışırım.	1	2	3	4	5
20	Öğrencilerimin geleceği için elimden gelen bütün imkânları kullanırım.	1	2	3	4	5

-Mesleğe bağlılık: M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8 -Öğrencilere adanma: M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20 -Özverili çalışma: M9, M10, M11, M12 -Hiçbir olumsuz madde yoktur.

EK-4. Anket Uygulama İzin Belgesi

(8 Nisan Per 21:53)

Elif Yerlikaya < >

Merhaba İshak KOZİKOĞLU,

Ben Elif YERLİKAYA YAZICI, Erzurum ilinin Aşkale ilçesine bağlı Aşkale Anaokulu'nda Okulöncesi Öğretmeniyim. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim bölümünde yüksek lisans yapıyorum. "Öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi" konulu tez çalışmamda sizin Nuray Senemoğlu ile hazırlamış olduğunuz "Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği" adlı ölçeğinizi izin verirsiniz Erzurum İli'ndeki örneklem gurubum olan öğretmen arkadaşlarıma uygulamak istiyorum.

Saygılarımla.

Elif YERLİKAYA YAZICI

İshak Kozikoğlu < >

(12 Nisan Pzt 09:08)

alıcı: elif yerlikaya

Merhaba hocam ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek bilgilerini ekte gönderiyorum. İyi çalışmalar dilerim.

EK-5. Valilik Onay Yazısı

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-36648235-605.01-22511099
Konu : Araştırma ve Uygulama izni

17.03.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) 01.03.2021 tarihli ve E.65805 sayılı yazınız.
b) 08.03.2021 tarihli ve E.2100072142 sayılı yazınız.
c) 08.03.2021 tarihli ve E.2100072048 sayılı yazınız.

İlgi yazılar gereği; 1) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Bilimleri Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fen Bilgisi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fatma KAYA'nın; "Ortaokul Öğrencilerinde Problem Çözme Becerilerinin Öz Yeterlilik ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu uygulama çalışması,

2) Atatürk Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Elif YAZICI YERLİKAYA'nın Doç. Dr. Ceyhan OZAN'ın danışmanlığında; "Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu uygulama çalışması,

3) Atatürk Üniversitesi Fizik Eğitimi Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Gafur ŞİMŞEK'in Prof. Dr. Önder ŞİMŞEK'in danışmanlığında; "Dokuzuncu Sınıf Fizik Dersi Isı ve Sıcaklık Ünitesinin STEM Uygulamaları Kullanılarak İncelenmesi" konulu çalışmalarının kabulüne ilişkin 16/03/2021 tarihli ve E.22438154 sayılı Valilik Onayı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

İsmail BAĞRIYANIK
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek:

- 1- İlgi (a) yazı (6 sayfa)
2- İlgi (b) yazı (4 sayfa)
3- İlgi (b) yazı (2 sayfa)

Dağıtım:

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
Atatürk Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
18.03.2021

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres: Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon No: 0 (442) 234 48 00 / 179
E-Posta: erzurummeb@meb.gov.tr
Kep Adresi: meb@hs01.kep.tr
Bilgi için: Ar-Ge Birim H.TEMEL
Unvan: Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: arge25@meb.gov.tr
Faks: 0 (442) 2351032
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d493-e7ae-3450-8672-8b4e kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-36648235-605.01-22438154
Konu : Araştırma ve Uygulama izni

16/03/2021

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörlüğünün 01.03.2021 tarihli ve E.65805 sayılı yazısı.
b) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 08.03.2021 tarihli ve E.2100072142 sayılı yazısı.
c) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 08.03.2021 tarihli ve E.2100072048 sayılı yazısı.

İlgi yazılar gereği; 1) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Bilimleri Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fen Bilgisi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fatma KAYA'nın; *"Ortaokul Öğrencilerinde Problem Çözme Becerilerinin Öz Yeterlilik ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* konulu uygulama çalışması,

2) Atatürk Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Elif YAZICI YERLİKAYA'nın Doç. Dr. Ceyhan OZAN'ın danışmanlığında; *"Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi"* konulu uygulama çalışması,

3) Atatürk Üniversitesi Fizik Eğitimi Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Gafur ŞİMŞEK'in Prof. Dr. Önder ŞİMŞEK'in danışmanlığında; *"Dokuzuncu Sınıf Fizik Dersi Isı ve Sıcaklık Ünitesinin STEM Uygulamaları Kullanılarak İncelenmesi"* konulu araştırma ve uygulama çalışması için izin talebinde bulunulmuştur.

İlgi yazı ve ekleri, Bakanlığımızın 21.01.2020 tarihli ve E.1563890 (2020/2) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup; *"Araştırmaların, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini Aksatmayacak Şekilde, gönüllük esasıyla ve varsa veli onay belgesinin onaylatılması"* ve komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak isimleri belirtilen okullarda uygulama ve anket çalışmasının yapılması, yapılan çalışmalarının sonuçlarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE Birimi)'ne gönderilmesi ve çalışmaların bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

İsmail BAĞRIYANIK
İl Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
Uğur KÖROĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: İlgi Yazılar (3 adet dosya)

Adres : Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: H.TEMEL

Telefon No : 0 (442) 234 48 00

E-Posta: arge25@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

İnternet Adresi: erzurummeb@meb.gov.tr

Faks: 4422351032

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7442-6e3e-3ce1-a011-bf91 kodu ile teyit edilebilir.

EK-6. Etik Kurulu Kararı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurul Başkanlığı
PROJE DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin/Çalışmanın Adı: Danışmanlığını Doç. Dr. Ceyhan OZAN'nın yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Elif YERLİKAYA'nın "Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezi ile ilgili Etik Kurul uygunluk onay belgesi talep edilmesi.

Gönderildiği Tarih: 01.10.2020

Teslim Tarihi: 01.10.2020

Değerlendirenin Adı Soyadı: Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı Adına

Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Etik Kurul Başkanı

İmza :

Bu Tez / Çalışma uygundur: ☒

Gerekçe/Açıklama: Yapılacak çalışmada yaklaşım ve yöntemler dikkate alınarak, konu ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel açıdan herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bu Tez/ Çalışma uygun değildir: ☐
Gerekçe/Açıklama

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL BAŞKANLIĞI
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu
ERZURUM

Toplantının Mahiyeti :Etik Kurul
Toplantının Tarihi :01.10.2020
Toplantının Sayısı :12

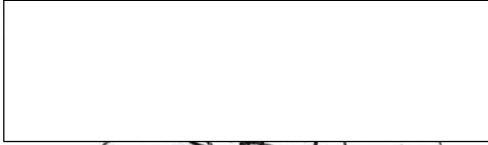
Karar-05: Danışmanlığını Doç. Dr. Ceyhun OZAN'nın yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Elif YERLİKAYA'nın "Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezi ile ilgili Etik Kurul uygunluk onay belgesi talebi ile ilgili husus görüşüldü

Yapılan görüşmelerden sonra adı geçenin "Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" isimli tezi ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına,

oy birliği ile karar verilmiştir.

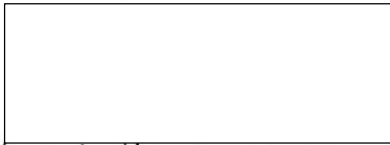
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Birim Etik Kurul Başkanı

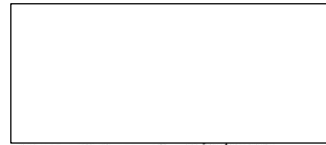
Prof. Dr. Ali Osman ENGİN
Birim Etik Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Betül ASLAN
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. İhsan Sabri BALKAYA
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mustafa CİHAN
Raportör

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	Toplantı Sayısı: 12 Karar No: 05	Toplantı Tarihi: 01.10.2020
	Aşağıda bilgileri verilen tez çalışmanın etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu tez ile ilgili yapılacak araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	Proje Yürütücüsü: Elif YERLİKAYA Çalışma Konusu: Öğretmenlerin Mesleğe Adanmışlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		İMZA
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Başkanı	
Prof. Dr. Ali Osman ENGİN	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. Mustafa CİHAN	Etik Kurul Raportörü	

ÖZ GEÇMİŞ

Elif Yazıcı, ilkokulu ve ortaokulu Erzurum Ömer Nasuhi Bilmen İlköğretim Okulunda okudu ve 2006 yılında mezun oldu. Lise öğrenimini Erzurum-Ilıca Yavuz Selim Anadolu Öğretmen Lisesinde yaptı ve 2010 yılında mezun oldu. 2010-2014 yılları arasında eğitim gördüğü Atatürk Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2014 yılı itibari ile Erzurum iline bağlı Köprüköy, Yakutiye ve Aşkale ilçelerinde okul öncesi öğretmeni olarak görev yaptı ve hâlen Aşkale ilçesinde öğretmenlik görevine devam etmektedir. Ayrıca 2018 yılı itibari ile Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı.

